

Isha Upanishad

Sri Aurobindo

VOLUME 17
DE COMPLETE WERKEN VAN SRI AUROBINDO
© Sri Aurobindo Ashram Trust 2003
Gepubliceerd door Sri Aurobindo Ashram Publication Department
Gedrukt in Sri Aurobindo Ashram Press, Pondicherry
PRINTED IN INDIA

Isha Upanishad

Uitgever's Notitie

Dit volume bevat Sri Aurobindo's vertalingen van en commentaren op de Isha Upanishad. Zijn vertalingen van en commentaren op andere Upanishads en Vedantische teksten, en zijn geschriften over de Upanishads en de Vedanta filosofie in het algemeen, zijn gepubliceerd in *Kena en Andere Upanishads*, volume 18 van DE COMPLETE WERKEN VAN SRI AUROBINDO.

Het huidige volume is verdeeld in twee delen. Het eerste bestaat uit Sri Aurobindo's finale vertaling en analyse van de Isha Upanishad. Dit is het enige werk in dit volume, dat gepubliceerd werd gedurende zijn leven. Het bevat zijn definitieve interpretatie van de Isha Upanishad.

Voor het publiceren van deze finale versie en analyse schreef Sri Aurobindo tien onvolledige commentaren over de Isha Upanishad. Zij verschijnen in bijna chronologische volgorde in Deel Twee. Variërend in lengte van enkele pagina's tot meer dan honderd, laten zij de ontwikkeling zien van zijn interpretatie van deze Upanishad van rond 1900 tot het midden van 1914, toe hij begon te werken aan zijn finale vertaling en analyse.

De teksten in beide delen zijn gecheckt tegen het relevante manuscript en de gedrukte versies.

Gids voor Redactionele Notatie

De inhoud van Deel Twee van dit volume werden nooit voorbereid door Sri Aurobindo voor publicatie. Zij zijn overgeschreven van manuscripten, die soms tekstuele moeilijkheden presenteren. In deze editie zijn deze problemen zo ver als mogelijk aangegeven door de middelen, die beneden getoond worden.

Notatie	Tekstueel Probleem
[.....]	Woord(en), die verloren zijn door schade aan het manuscript (aan het begin van een stuk, toont soms aan, dat een pagina of pagina's van het manuscript verloren zijn)
[word]	Woord(en) weggelaten door de auteur of verloren door schade aan het manuscript, die nodig zijn voor de grammatica of de betekenis, en die geleverd konden worden door de editors
[<i>note</i>]	Situaties, die tekstuele uitleg nodig hebben; al dergelijke informatie is schuin gedrukt

Inhoud

Deel Een

Vertaling en Commentaar, gepubliceerd door Sri Aurobindo

Deel Twee

Onvolledige Commentaren van Manuscripten

Isha Upanishad	3
Uitgever's Notitie	4
Gids voor Redactionele Notatie	5
Isha Upanishad	15
INLEIDING	24
Plan van de Upanishad	24

Sri Aurobindo in 1908

Deel Een

Vertaling en Commentaar
Gepubliceerd door Sri Aurobindo

Isha Upanishad

Isha Upanishad

ईशा वास्यमिदं सर्वं यत् किञ्च जगत्यां जगत् ।
तेन त्यक्तेन भुञ्जीथा मा गृधः कस्यस्विद् धनम् ॥ १ ॥

1. All this is for habitation by the Lord, whatsoever is individual universe of movement in universal motion. By that renounced thou shouldst enjoy; lust not after any man's possession.

Dit alles is voor bewoning¹ door de Heer, wat er ook in het individuele universum van beweging in de universele beweging is. Door dat verzaakt zoudt gij moeten genieten; begeer anderman's bezit niet.

कुर्वन्नेवेह कर्माणि जिजीविषेच्छतं समाः ।
एवं त्वयि नान्यथेतोऽस्ति न कर्म लिप्यते नरे ॥ २ ॥

2. Doing verily works in this world one should wish to live a hundred years. Thus it is in thee and not otherwise than this; action cleaves not to a man.

Wanneer men waarlijk² werkt in deze wereld, dan zou men wensen om honderd jaar te leven. Aldus is het in u en niet anders dan dit; actie kleeft niet aan de mens.³

¹ Er zijn drie mogelijke betekenissen van *vāsyam*, "bekleed te worden", "gedragen te worden als gewaad" en "bewoond te worden". De eerste is de gewoonlijk geaccepteerde betekenis. Shankara verklaart het in deze betekenis, dat we het besef moeten verliezen van dit onwerkelijke objectieve universum in de enkele perceptie van de zuivere Brahman. Zo verklaard, wordt de eerste zin een contradictie van het hele denken van de Upanishad, die de verzoening leert door de perceptie van essentiële Eenheid, van de klaarblijkelijk onverenigbare tegengestelden, God en de Wereld, Verzekering en Genieting, Actie en innerlijke Vrijheid, de Ene en de Velen, Zijn en haar Worden, de passieve goddelijke Onpersoonlijkheid en de actieve goddelijke Persoonlijkheid, de Kennis en de Onwetendheid, het Worden en het Niet-Worden, het Leven op aarde en verderop en de allerhoogste Onsterfelijkheid. Het beeld is van de wereld ofwel als een gewaad of als een verblijfplaats voor de informerende en besturende Geest. De laatste betekenis komt beter overeen met het denken van de Upanishad.

² *Kurvanneva*. De nadruk op *eva* geeft de kracht, "inderdaad werken doen, en hen niet nalaten".

³ Shankara leest de zin, "Aldus in u --- het is niet anders dan zo --- actie kleeft niet, een mens." Hij interpreteert *karmāṇi* in de eerst zin in de zin van Vedische offeringen, die toegestaan zijn aan de onwetenden als een middel om te ontsnappen aan kwade acties en hun resultaten en de hemel te verwerven, maar het tweede *karma* in exact de tegengestelde betekenis, "kwade actie". Het vers, vertelt hij ons, vertegenwoordigt een consessie aan de onwetende; de verlichte ziel verlaat het werk en de wereld en gaat naar het woud. De hele uitdrukking en constructie in deze weergave wordt geforceerd en onnatuurlijk. De weergave, die ik geef, lijkt voor me de eenvoudige en rechtstreekse betekenis van de Upanishad.

असूर्या नाम ते लोका अन्धेन तमसावृताः।
तांस्ते प्रेत्याभिगच्छन्ति ये के चात्महनो जनाः ॥ ३ ॥

3. Sunless are those worlds and enveloped in blind gloom whereto all they in their passing hence resort who are slayers of their souls.

Zonloos⁴ zijn die werelden en omhuld in blinde somberheid, waarnaar allen na hun sterven daarom hun toevlucht nemen, die de doders van hun ziel zijn.

अनेजदेकं मनसो जदीयो नैनद् देवा आप्नुवन् पूर्वमर्षत्।
तद् धावतोऽन्यानत्येति तिष्ठत् तस्मिन्नपो मातरिश्वा दधाति ॥ ४ ॥

4. One unmoving that is swifter than Mind, That the Gods reach not, for It progresses ever in front. That, standing, passes beyond others as they run. In That the Master of Life establishes the Waters.

Het Ene, dat onbeweeglijk is, is sneller dan het Denkvermogen, Dat bereiken de Goden niet, want Het gaat altijd voorop. Dat gaat, stilstaand, voorbij anderen, terwijl zij rennen. In Dat vestigt de Meester van het Leven⁵ de Wateren.⁶

⁴ We hebben twee lezingen, *asūrya*, zonloos, en *asurya*, Titanisch of ongoddelijk. De derde lezing is, in de denkstructuur van de Upanishad, het beginpunt van de finale beweging in de laatste vier versen. Haar suggesties worden daar opgenomen en uitgewerkt. Het gebed naar de Zon refereert terug in het denken naar de zonloze werelden en hun blinde somberheid, die herinnerd worden in de negende en twaalfde versen. De zon en zijn stralen zijn ook intiem verbonden in andere Upanishads met de werelden van Licht en hun natuurlijke tegenstelde is het duistere en zonloze, niet de Titanische werelden.

⁵ *Mātariśvan* lijkt te betekenen “hij, die zichzelf uitbreidt in de Moeder of de container,” of dat nu in het bevattende moederelement is, Ether, of de materiele energie, die de Aarde wordt genoemd in de Veda en daar over gesproken wordt als de Moeder. Het is de Vedische benaming van de God Vayu, die, terwijl hij het goddelijke principe in de Levensenergie, Prana, vertegenwoordigd, zichzelf uitbreidt in de Materie en haar vormen verlevendigt. Hier betekent het het goddelijke Levensvermogen, dat resideert in alle vormen van kosmische activiteit.

⁶ *Apas*, zoals het geaccentueerd is in de versie van de Witte Yajurveda, kan alleen “wateren” betekenen. Wanneer deze accentuering buiten beschouwing gelaten wordt, zouden we het kunnen nemen als het enkelvoud *apas*, werk, actie. Shankara, echter, geeft het weer door het meervoud, werken. De moeilijkheid verrijst alleen, omdat de ware Vedische betekenis van het woord vergeten is en het opgevat werd als referentie naar de vierde van de vijf elementaire toestanden van de Materie, de vloeistof. Een dergelijke referentie zou volledig irrelevant zijn voor de context. Maar de Wateren, die anders de zeven stromen of de zeven voedende Koeien genoemd worden, zijn het Vedische symbool voor de zeven kosmische principes en hun activiteiten, drie inferieure, de fysieke, vitale en mentale, vier superieure, de Goddelijke Waarheid, de Goddelijke zaligheid, de goddelijke Wil en Bewustzijn, en het goddelijke Wezen. Op deze opvatting is ook het oeroud idee gefundeerd van de zeven werelden, in ieder waarvan de zeven principes gescheiden actief zijn door hun verscheidene harmonieën. Dit is klaarblijkelijk de juiste betekenis van het woord in de Upanishad.

तदेजति तन्नैजति तद् दूरे तद्वन्तिके ।
तदन्तरस्य सर्वस्य तद् सर्वस्यास्य बाह्यतः ॥ ५ ॥

5. That moves and That moves not; That is far and the same is near; That is within all this and that is also outside all this.

Dat beweegt en Dat beweegt niet; Dat is ver en hetzelfde nabij; Dat is binnenin dit alles en Dat is ook buiten dit alles.

यस्तु सर्वाणि भूतानि आत्मन्येवानुपश्यति ।
सर्वभूतेषु चात्मानं ततो न विजुगुप्सते ॥ ६ ॥

6. But he who sees everywhere the Self in all existences and all existences in the Self, shrinks not thereafter from aught.

Maar hij, die het Zelf ziet in alle bestaansvormen en alle bestaansvormen in het zelf, deinst daarna voor niets terug.

यस्मिन् सर्वाणि भूतानि आत्मैवाभूद् विजानतः ।
तत्र को मोहः कः शोक एकत्वमनुपश्यतः ॥ ७ ॥

7. He in whom it is the Self-Being that has become all existences, that are Becomings, for he has the perfect knowledge, how shall he be deluded, whence shall he have grief, who sees everywhere oneness?

Hij, in wie het Zelf-Wezen alle bestaansvormen geworden is, die Wordingen⁷ zijn, omdat hij de perfecte kennis heeft, hoe kan hij misleid worden, van waar zal hij verdriet hebben, die overal eenheid ziet?

स पर्यगाच्छुक्रमकायमव्रणमस्नाविरं शुद्धमपापविद्धम् ।
कविर्मनीषी परिभूः स्वयम्भूर्याथातथ्यतोऽर्थान् व्यदधाच्छाश्वतीभ्यः
समाभ्यः ॥ ८ ॥

8. It is He, that has gone abroad --- That which is bright, bodiless, without scar of imperfection, without sinews, pure, unpierced by evil. The Seer, the Thinker, the One who becomes everywhere, the Self-existent has ordered objects perfectly according to their nature from years sempiternal.

⁷ De woorden *sarvāṇi bhūtāni*, letterlijk, “alle dingen, die geworden zijn”, zijn tegengesteld aan Atman, het zelf-bestaande en onveranderlijke wezen. De frase betekent gewoonlijk “alle schepselen”, maar op zijn letterlijke betekenis is evident aangedrongen in de uitdrukking *bhūtāni abhūt* “werd de Wordingen”. Het idee is de verwerving in de mens van het allerhoogste bewustzijn, waardoor het ene Zelf in hem zich uitbreidt om alle schepselen te omarmen en de eeuwige daad te realiseren, waardoor die Ene zichzelf manifesteert in de veelvuldige vormen van de universele beweging.

Hij is overal gegaan --- Dat, dat helder is, lichaamsloos, zonder litteken van onvolmaaktheid, zonder spieren, zuiver, niet door kwaad doorboord. De Ziener, de Denker,⁸ de Ene, die overal de Zelf-Bestaande wordt, heeft objecten volmaakt geordend volgens hun natuur van eeuwige jaren.

अन्धं तमः प्रविशन्ति येऽविद्यामुपासते ।
ततो भूय इव ते तमो य उ विद्यायां रताः ॥ ९ ॥

9. Into a blind darkness they enter who follow after the Ignorance, they as if into a greater darkness who devote themselves to the Knowledge alone.

Zij gaan een blinde duisternis binnen, die de Onwetendheid volgen, zij alsof in een grotere duisternis, die zich alleen aan de Kennis wijden.

अन्यदेवाहुर्विद्यया अन्यदाहुरविद्यया ।
इति शुश्रुम धीराणां ये नस्तद् विचचक्षिरे ॥ १० ॥

10. Other, verily, it is said, is that which comes by the Knowledge, other that which comes by the Ignorance; this is the lore we have received from the wise who revealed That to our understanding.

Er wordt waarlijk⁹ gezegd, dat iets anders komt door de Kennis, iets anders, dat komt door de Onwetendheid; deze overlevering hebben we van de wijzen ontvangen, die Dat openbaarden voor ons begrip.

विद्याञ्च अविद्याञ्च यस्तद् वेदोभयं सह ।
अविद्यया मृत्युं तीर्त्वा विद्ययामृतमश्नुते ॥ ११ ॥

11. He who knows That as both in one, the Knowledge and the Ignorance, by the Ignorance crosses beyond death and by the Knowledge enjoys Immortality.

⁸ Er is een heldere onderscheiding in Vedisch denken tussen *kavi*, de ziener en *manīṣī*, de denker. De eerste toont de goddelijke supra-intellectuele Kennis aan, die door directe visie en verlichting de werkelijkheid, de principes en de vormen van dingen ziet in hun ware relaties, de laatste de werkende geestesgesteldheid, die werkt vanuit het verdeelde bewustzijn door de mogelijkheid van dingen naar beneden naar de feitelijke manifestatie in de vorm en opwaarts naar hun werkelijkheid in het zelf-bestaande Brahman.

⁹ *Anyadeva* --- *eva* geeft hier aan *anyad* de kracht, "Nogal ander dan de resultaat, dat beschreven wordt in het voorgaande vers, is dat, waarnaar de Kennis en de Onwetendheid leidt." We hebben de verkering van *anyad* in het vers, dat volgt. De gewone weergave, "Kennis heeft een resultaat, Onwetendheid een ander", zou een voor de hand liggende gemeenplaats zijn, die aangekondigd wordt met een overdreven pompeusheid, die niets toevoegt aan het denken en zonder enige plaats in de sequentie van de ideeën.

Hij, die Dat kent als beiden in een, de Kennis en de Onwetendheid, gaat door de Onwetendheid voorbij de dood en geniet door de Kennis Onsterfelijkheid.

अन्धं तमः प्रविशन्ति येऽसम्भूतिमुपासते ।
ततो भूय इव ते तमो य उ सम्भूत्यां रताः ॥ १२ ॥

12. Into a blind darkness they enter who follow after the Non-Birth, they as if into a greater darkness who devote themselves to Birth alone.

Zij gaan blinde duisternis binnen, die Niet-Geboorte volgen, zij alsof in een grotere duisternis, die zichzelf alleen aan Geboorte wijden.

अन्यदेवाहुः सम्भवादन्यदाहुरसम्भवात् ।
इति शुश्रुम धीराणां ये नस्तद् विचचक्षिरे ॥ १३ ॥

13. Other, verily, it is said, is that which comes by the Birth, other that which comes by de Non-Birth; this is the lore we have received from the wise who revealed That to our understanding.

Anders is dat, het is waarlijk gezegd, is dat, wat komt door de Geboorte, anders dat, wat komt door Niet-Geboorte; dit is de overlevering, die we ontvangen hebben van de wijzen, die Dat openbaarden voor ons begrip.

सम्भूतिञ्च विनाशञ्च यस्तद् वेदोभयं सह ।
विनाशेन मृत्युं तीर्त्वा सम्भूत्यामृतमश्नुते ॥ १४ ॥

14. He who knows That as both in one, the Birth and the dissolution of Birth, by the dissolution crosses beyond death and by the Birth enjoys Immortality.

Hij, die Dat kent als beide in een, de Geboorte en de oplossing van Geboorte, gaat door de oplossing voorbij de dood en geniet door de Geboorte Onsterfelijkheid.

हिरण्मयेन पात्रेण सत्यस्यापिहितं मुखम् ।
तत् त्वं पूषन्नपावृणु सत्यधर्माय दृष्टये ॥ १५ ॥

15. The face of Thruth is covered with a brilliant golden lid; that do thou remove, O Forester, for the law of the Truth, for sight.

Het gezicht van de Waarheid is bedekt met een stralend gouden deksel; verwijder dat, O Pleegouder,¹⁰ voor de wet van de Waarheid, voor zicht.

पूषन्नेकर्षे यम सूर्य प्राजापत्य व्यूह रश्मीन् समूह ।
तेजो यत् ते रूपं कल्याणतमं तत् ते पश्यामि
योऽसावसौ पुरुषः सोऽहमस्मि ॥ १६ ॥

16. O Fosterer, O sole Ziener, O Ordainer, O illumining Sun, O power of the Father of Creatures, marshal thy rays, draw together thy light; the Lustre which is thy most blessed form of all, that in Thee I behold. The Purusha there and there, He am I.

O Pleegouder, O enkele Ziener, O Ordenaar, O verlichtende Zon, O vermogen van de Vader van Schepselen, rangschik uw stralen, trek uw licht samen; de Luister, die uw meest gezegende vorm van alle is, die ik in U aanschouw. De Purusha en daar, Hij ben ik.

वायुरनिलममृतमथेदं भस्मान्तं शरीरम् ।
ॐ क्रतो स्मर कृतं स्मर क्रतो स्मर कृतं स्मर ॥ १७ ॥

17. The Breath of things is an immortal Life, but of this body ashes are the end. OM! O Will, remember, that which was done remember! O Will, remember, that which was done remember.

¹⁰ In de innerlijke betekenis van de Veda Surya vertegenwoordigt de Zon-God de goddelijke Verlichting van de Kavi, die het denkvermogen teboven gaat en de zuivere zelf-lumineuze Waarheid van dingen vormt. Zijn principiele vermogen is zelf-openbarende kennis, in de Veda "Zicht" genaamd. Zijn werkelijkheid is beschreven als de Waarheid, de Wet, het Onmetelijke. Hij is de Pleegouder of de Vergroter, want hij vergroot en opent mensen's donkere en beperkte wezen naar een lumineus en oneindig bewustzijn. Hij is de enkele Ziener, Ziener van Eenheid en Kenner van het zelf, en leidt hem naar het hoogste Zicht. Hij is Yama, Regelaar of Ordenaar, want hij bestuurt mensen's actie en gemanifesteerde wezen door de directe Wet van de Waarheid, *satyadharma*, en daarom door het juiste principe van onze natuur, *yāthātathyatah*. Een lumineus vermogen, dat voorkomt uit de Vader van alle bestaan, hij openbaart in zichzelf de goddelijke Purusha, waarvan alle wezens manifestaties zijn. Zijn stralen zijn de gedachten, die lumineus voortkomen uit de Waarheid, het Onmetelijke, maar afgebogen en vervormd, opgebroken en ongeordend worden in het reflecterende en verdelende principe, het Denkvermogen. Zij vormen het gouden deksel, dat het gezicht van de Waarheid bedekt. De Ziener bidt tot Surya om hen in de juiste orde en relatie te werpen en hen dan samen te trekken in de eenheid van de geopenbaarde waarheid. Het resultaat van dit innerlijke proces is de perceptie van de eenheid van alle wezens in de goddelijke Ziel van het Universum.

De Adem van dingen¹¹ is een onsterfelijk Leven, maar van dit lichaam is as het einde. OM! O Wil,¹² herinner, herinner, wat gedaan is, herinner, wat gedaan is.

अग्ने नय सुपथा राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।
युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठां ते नमउक्तिं विधेम ॥ १८ ॥

18. O god Agni, knowing all things that are manifested, lead us by the good path to felicity; remove from us the devious attraction of sin. To thee completest speech of submission we would dispose.

O god Agni, die alle gemanifesteerde dingen kent, leidt ons over het goede pad naar gelukzaligheid; verwijder van ons de sluwe aantrekking van de zonde.¹³ Wij zouden beschikken over de meest complete toespraak van onderwerping.¹⁴

¹¹ Vayu, ergens anders Matarishwan genoemd, de Levensenergie in het universum. In het licht van Surya openbaart hij zichzelf als een onsterfelijk principe van bestaan, waarvan de geboorte en de dood en het leven in het lichaam alleen bijzondere en externe processen zijn.

¹² De Vedische term *kratu* betekent soms de actie zelf, soms het effectieve vermogen achter de actie, die in het mentale bewustzijn vertegenwoordigd wordt door de wil. Agni is dit vermogen. Hij is goddelijke kracht, die zich eerst in materie manifesteert als hitte en licht en materiele energie en dan, terwijl hij verschillende vormen aanneemt in andere principes van mensen's bewustzijn, hem leidt door een progressieve manifestatie naar de Waarheid en de Zaligheid.

¹³ Zonde is in de opvatting van de Veda, waauit dit vers lichamelijk genomen is, dat wat opwindt en de faculteiten haast in een afwijking van het pad. Er is een rechte weg of weg van natuurlijk toenemend licht, *ṛjuḥ panthāḥ ṛtasya panthāḥ*, dat leidt over oneindige niveaus en naar oneindige vergezichten, *vītāni prsthāni*, waarmee de wet van onze natuur ons normaal zou nemen naar onze vervulling. Zonde dwingt het in plaats om te reizen met struikelingen midden tussen oneffen en beperkte streken en langs gebogen windingen (*duritāni, vṛjināni*).

¹⁴ Het woord *vidhema* wordt gebruikt voor de ordening van het offer, de beschikbaarheid van de offeringen aan de God en in het algemeen voor het offer of de aanbidding zelf. De Vedische *namas*, interne en externe gehoorzaamheid, is het symbool van onderwerping aan het goddelijke Wezen in onszelf en in de wereld. Hier is de offering die van de volledigste onderwerping en de zelf-overgave van alle faculteiten van de lagere egoïstische menselijke natuur aan de goddelijke Wil-kracht, Agni, zodat het, vrij van interne tegenstelling, de ziel van de mens zou kunnen leiden door de waarheid naar een gelukzaligheid, die vol is van spirituele rijkdommen, *rāye*. Die staat van zaligheid is bedoeld, zelf-tevreden in het principe van zuivere Liefde en Vreugde, die de Vedische ingewijden beschouwden als de bron van het goddelijke bestaan in het universum en de fundatie van het goddelijke leven in het menselijke wezen. De deformatie van dit principe door egoïsme verschijnt als verlangen en de lust van bezit in de lagere werelden.

Analyse

INLEIDING

Plan van de Upanishad

THE UPANISHADS, die vehikels zijn van verlichting en niet van instructie, samengesteld voor de zoekers, die al een algemene familiariteit hadden met de ideeën van de Vedische en Vedantische zieners en zelfs enige persoonlijke ervaring van de waarheden, waarop zij gebaseerd zijn, geven in hun stijl met uitgedrukte transities van denken en de ontwikkeling van geïmpliceerde of onderworpen noties.

Ieder vers in de Isha Upanishad rust op een aantal ideeën, die impliciet zijn in de tekst, maar nergens expliciet voortgezet; ook de redenering, die zijn conclusie ondersteunt, wordt gesuggereerd door de woorden, die niet uitdrukkelijk overgedragen worden aan de intelligentie. De lezer, of eerder de toehoorder, werd verondersteld om voort te gaan van licht naar licht, om zijn intuïties te confirmeren en zijn ervaring te verifiëren, en de ideeën niet door te sturen naar de beoordeling van de logische rede.

Voor het moderne denkvermogen is deze methode ongeldig en ontoepasselijk; het is noodzakelijk om de ideeën van de Upanishad te presenteren in hun volledigheid, de suggesties te onderstrepen, de nodige transities te leveren en de onderdrukte, maar altijd impliciete redenering naar buiten te brengen.

Het centrale idee van de Upanishad, dat een verzoening en harmonie is van fundamentele tegengestelden, wordt symmetrisch uitgewerkt in vier successieve bewegingen van denken

EERSTE BEWEGING

In de eerste wordt een basis gelegd door het idee van de ene en stabiele Geest, die een universum van beweging en van de vormen van beweging bewoont en bestuurt. (*Vers 1, lijn 1*)

Op deze opvatting is de regel van een goddelijk leven door de mens gebaseerd, --- genieting van alles door verzaking van alles door de uitsluiting van verlangen (*Vers 1, lijn 2*)

Dan wordt de rechtvaardiging van werken verklaard en van het fysieke leven op de basis van een onvervreembare vrijheid van de ziel, een met de Heer, midden tussen alle activiteit van de veelvuldige beweging (*Vers 2*)

Uiteindelijk wordt het resultaat van een onwetende tussenkomst met de juiste manifestatie van de Ene in de veelvuldigheid verklaard als een involutie in toestanden van blinde obscuriteit na de dood (*Vers 3*)

TWEEDE BEWEGING

In de tweede beweging worden de ideeën van het eerste vers hervat en versterkt.

De ene stabiele Heer en de veelvuldige beweging worden geïdentificeerd als een Brahman, van wie echter de eenheid en stabiliteit de hogere waarheid zijn en alles bevat, zowel als alles bewoont. (*Verzen 4,5*)

De basis en vervulling van de regel van het leven worden gevonden in de ervaring van eenheid, waardoor de mens zichzelf identificeert met het kosmische en transcendente zelf en geïdentificeerd is in het Zelf, maar met een vrijheid van verdriet en illusie, met al zijn wordingen. (*Verzen 6, 7*)

DERDE BEWEGING

In de derde beweging is er een terugkeer naar de rechtvaardiging van het leven en de werken (het onderwerp van vers 2) en een aanwijzing van hun goddelijke vervulling.

De gradaties van de Heer's zelf-manifestatie in het universum van beweging en in de wordingen van het ene wezen worden voortgezet en de innerlijke wet van alle bestaansvormen verklaard door Zijn opvatting en bepaling (*Verse 8*)

Vidya en Avidya, Worden en Niet-Worden worden verzoend door hun wederzijdse nut voor de progressieve zelf-realisatie, die voortgaat van de toestand van sterfelijkheid naar de toestand van onsterfelijkheid. (*Verzen 9-14*)

VIERDE BEWEGING

De vierde beweging keert terug naar het idee van de werelden en onder de figuren van Surya en Agni worden de relaties van de Allerhoogste Waarheid en Onsterfelijkheid (*Verzen 15,16*), de activiteiten van dit leven (*Vers 17*) en de toestand na de dood (*Vers 18*) symbolisch aangeduid.

EERSTE BEWEGING

**De Inwonende Godheid:
Leven en Actie**Verzen 1-3*¹⁵

DE BASIS VAN HET KOSMISCHE BESTAAN

God en de wereld, Geest en de formatieve Natuur worden geconfronteerd en hun relaties vastgezet.

KOSMOS

De hele wereld is een beweging van de Geest in Zichzelf en is veranderlijk en overgankelijk in al haar formaties en verschijningen; haar enige eeuwigheid is een eeuwigheid van wederkeer, haar enige stabiliteit een gelijkenis veroorzaakt door zekere schijnbare fixaties van relatie en groepering.

Ieder gescheiden object in het universum is, in waarheid, zelf het hele universum, dat een zeker front vertegenwoordigd of buitenwaartse verschijning van zijn beweging. De microkosmos is een met de macrokosmos.

Toch zijn zij in hun relatie van principe van beweging en het resultaat van beweging matig en beheerst, wereld in wereld, beweging in beweging. Het individu neemt daarom deel aan de natuur van het universele, refereert er naar terug voor zijn bron van activiteit, is, zoals we zeggen, onderworpen aan zijn wetten en deel van de kosmische Natuur.

GEEST

De Geest is heer van Zijn beweging, één, onveranderlijk, vrij, stabiel, eeuwig.

De Beweging met al zijn gevormde objecten is gecreëerd om een woning te leveren voor de Geest, die, Een zijnde, toch veelvuldig verblijft in de veelvuldigheid van Zijn huizen.

Dezelfde Heer, die verblijft in de som en het deel, in de Kosmos als geheel en in ieder wezen, kracht of object in de Kosmos.

Omdat Hij een en ondeelbaar is, is de Geest in allen één en hun veelvuldigheid is een spel van Zijn kosmische bewustzijn.

¹⁵ * 1. Dit alles is voor bewoning door de Heer, wat er ook in het individuele universum van beweging in de universele beweging is. Door dat verzaakt zoudt gij moeten genieten; begeer anderman's bezit niet.

2. Wanneer men waarlijk werkt in deze wereld, dan zou men wensen om honderd jaar te leven. Aldus is het in u en niet anders dan dit; actie kleeft niet aan de mens.

3. Zonloos zijn die werelden en omhuld in blinde somberheid, waarnaar allen na hun sterven daarom hun toevlucht nemen, die de doders van hun ziel zijn.

Daarom is ieder menselijk wezen in zijn essentie één met alle anderen, vrij, eeuwig, onveranderlijk, heer van de Natuur.

OVERGANKELIJK DENKEN

AVIDYA

Het onderwerp van bewoning is genieting en bezit; het object van de Geest in de Kosmos is daarom het bezit en genieting van het universum. Toch lijkt de mens, terwijl hij zo in zijn essentie één, goddelijk en vrij is, beperkt te zijn, verdeeld van anderen, onderworpen aan de Natuur en zelfs haar schepping en speling, slaaf gemaakt aan de dood, onwetendheid en verdriet. Terwijl zijn onderwerp in de manifestatie bezit en genieting is van zijn wereld, is hij niet in staat om te genieten door zijn beperking. Dit tegengestelde resultaat komt tot stand door Avidya, de Onwetendheid van eenheid: en de knoop van Onwetendheid is egoïsme

EGO

De oorzaak van het ego is, dat terwijl de Geest door Zijn dubbele vermogen van Vidya en Avidya tegelijk verblijft in het bewustzijn van veelvuldigheid en relativiteit en in het bewustzijn van eenheid en identiteit en is daarom niet gebonden door de Onwetendheid, kan het toch in het denkvermogen Zichzelf absorberend identificeren met het object in de beweging tot de klaarblijkelijke uitsluiting van de Kennis, die achterblijft, gesluierd aan de achterkant van de geestesgesteldheid. De beweging van het Denkvermogen in de Natuur is zo in staat om het object te bevatten als de werkelijkheid en de Inwoner als beperkt en bepaald door de verschijningen van het object. Het vat het object op, niet als het universum in een van zijn frontale verschijningen, maar als zichzelf een gescheiden bestaan, dat buiten de Kosmos staat en verschillend in wezen van de hele rest ervan. Het vat op gelijke wijze de Inwoner op. Dit is de illusie van onwetendheid, die alle werkelijkheden vervalst. De illusie wordt *ahamkāra genoemd*, het scheidende ego-besef, dat ieder wezen zichzelf op laat vatten als een onafhankelijke persoonlijkheid.

Het resultaat van de scheiding is het onvermogen om binnen te gaan in de harmonie en eenheid met het universum en een consequent onvermogen om het te bezitten en verheugen. Maar het verlangen om te bezitten en te genieten is de meester impuls van het Ego, die van zichzelf obscuur weet, dat het de Heer is, ofschoon het als gevolg van de beperkingen van zijn relativiteit, niet in staat is om zijn ware bestaan te realiseren. Het resultaat is onenigheid met de anderen en zichzelf, mentaal en fysiek leiden, het besef van zwakheid en onvermogen, het besef van verduistering, de spanning van energie in passie en in verlangen naar zelf-vervulling, de terugslag van uitgeputte en teleurgestelde energie naar de dood en desintegratie.

Verlangen is het teken van onderwerping, met de daarmee gepaard gaande onenigheid en lijden. Dat wat vrij is, één en heer, verlangt niet, maar onvervreemdbaar bevat, bezit en geniet.

DE REGEL VAN HET GODDELIJKE LEVEN

Genieting van het universum en alles, dat het bevat, is het onderwerp van het wereldbestaan, maar verzaking van alles in verlangen is de voorwaarde van de vrije genieting van alles.

De verzaking, die vereist is, is geen morele beperking van zelf-ontkenning of een fysieke weigering, maar een volledige bevrijding van de geest van enige hunkering naar de vorm van dingen.

De termen van deze bevrijding zijn vrijheid van egoïsme en, vervolgens, vrijheid van persoonlijk verlangen. Deze verzaking impliceert praktisch, dat men niets in het universum zou moeten beschouwen als object van bezit, noch als een object van hebzucht in het hart of de zintuigen.

Deze attitude is gebaseerd op de perceptie van eenheid. Want er is al gezegd, dat alle zielen een bezittend Zelf zijn, de Heer; en ofschoon de Heer ieder object bewoont, alsof gescheiden, bestaan all objecten toch in dat Zelf en niet erbuiten.

We bezitten daarom door het Ego te transcenderen en het ene Zelf te realiseren, het hele universum in een kosmisch bewustzijn en hoeven het niet fysiek te bezitten.

Omdat we door eenheid met de Heer de mogelijkheid te hebben van een oneindige vrije heerlijkheid in alle dingen, hoeven we niet te verlangen.

Omdat we een zijn met alle wezens, bezitten we in hun genieting, in de onze en de kosmische Wezen's, heerlijkheid van universele zelf-expressie. Alleen door deze Ananda, die tegelijk transcendent en universeel is, kan de mens zijn ziel bevrijden en toch in de wereld leven met het volle actieve Leven van de Heer in zijn universum van beweging.

DE RECHTVAARDIGING VAN WERKEN

Deze vrijheid hangt niet af van passiviteit, noch is het bezit beperkt tot de genieting van de passieve Ziel, die alleen getuige is zonder deel te nemen in de beweging.

Het doen van werken in deze materiële wereld en een volledige aanvaarding van de term van het fysieke leven zijn integendeel deel van zijn compleetheid.

Want de actieve Brahman vervult Zichzelf in de wereld door werken en de mens is ook in het lichaam voor zelf-vervulling door actie. Hij kan niet anders doen, want zelfs zijn inertie handelt en produceert een effect in de kosmische beweging. Wanneer men in dit lichaam of enig soort lichaam is, is het ijdel om te denken om af te zien van actie of aan het fysieke leven te ontsnappen. Het idee, dat dit op zichzelf een middel van bevrijding kan zijn, is deel van de Onwetendheid, die veronderstelt, dat de ziel een gescheiden entiteit is in de Brahman.

Actie wordt geschuwd, omdat gedacht wordt, dat het niet consistent is met vrijheid. De mens wordt verondersteld, wanneer hij handelt, om noodzakelijkerwijze verstrikt te zijn in het verlangen achter de actie, in onderwerping aan de formele energie, die de actie drijft, en in de resultaten van de actie. Deze dingen zijn waar in verschijning, maar niet in werkelijkheid.

Verlangen is alleen een modus van het emotionele denkvermogen, die door onwetendheid zijn heerlijkheid zoekt in het object van verlangen en niet in de Brahman, die Zichzelf uitdrukt in het object. Door die onwetendheid te vernietigen kan men actie doen zonder verstrengeling in verlangen.

De Energie, die aandringt, is zelf onderworpen aan de Heer, die Zichzelf er in uitdrukt met volmaakte vrijheid. Door achter de Natuur te gaan naar de Heer van de Natuur, het individu samen te smelten in de Kosmische Wil, kan men handelen met een goddelijke vrijheid. Onze acties worden opgegeven aan de Heer en onze persoonlijke verantwoordelijkheden houden op in Zijn vrijheid.

De ketting van Karma bindt alleen de beweging van de Natuur en niet de ziel, die, door zichzelf te kennen, ophoudt om zelfs gebonden te lijken door de resultaten van zijn werken.

Daarom is de weg van vrijheid geen passiviteit, maar ophouden om zichzelf te identificeren met de beweging en in plaats daarvan onze ware identiteit in het Zelf te ontdekken van dingen, die hun Heer is.

DE ANDERE WERELDEN

Door te vertrekken uit het fysieke leven verdwijnt men niet uit de Beweging, maar gaat alleen over naar enige andere algemene toestand van bewustzijn dan het materiële universum.

Deze toestanden zijn ofwel obscuur of verlicht, sommige donker of zonloos.

Door te volharden in grove vormen van onwetendheid, door de ziel pervers te dwingen in zijn zelf-ervulling of door een verkeerde oplossing van zijn worden in de Beweging, gaat men binnen in toestanden van blinde duisternis, niet in de werelden van licht en van zaligvol zijn.

II

TWEEDE BEWEGING

[1]

Brahman: Eenheid van God en de Wereld Leven en Actie

Verzen 4-5*¹⁶

BRAHMAN --- DE EENHEID

De Heer en de wereld zijn, zelfs wanneer zij onderscheiden lijken te zijn, niet werkelijk verschillend van elkaar; zij zijn één Brahman.

“EEN ONBEWEEGLIJK”

God is de ene stabiele en eeuwige Werkelijkheid. Hij is Een, omdat er niets anders is, omdat al het niet-bestaan Hij is. Hij is stabiel of onbeweeglijk, omdat beweging verandering impliceert in Ruimte en verandering in Tijd, en Hij is, omdat Hij voorbij Tijd en Ruimte is, onveranderlijk. Hij bezit eeuwig in Zichzelf al, dat is, geweest is of ooit kan zijn, en Hij neemt daarom niet toe, noch vermindert. Hij is voorbij oorzakelijkheid en relativiteit en daarom is er geen verandering van relaties in Zijn wezen.

“SNELLER DAN HET DENKVERMOGEN”

De wereld is een cyclische beweging (*samsāra*) van het Goddelijke Bewustzijn in Ruimte en Tijd. Haar wet en, in zekere zijn, haar object is progressie; het bestaat door beweging en zou opgelost worden door ophouding van beweging. Maar de basis van deze beweging is niet materieel; het is de energie van het actieve bewustzijn, dat door zijn beweging en vermenigvuldiging in verschillende principes (verschillend in verschijning, hetzelfde in essentie), die tegenstellingen creëert van eenheid en veelvuldigheid, verdelingen van Tijd en Ruimte, relaties en groepen van omstandigheid en Oorzakelijkheid. Al deze dingen zijn werkelijk in bewustzijn, maar alleen symbolisch van het Wezen, ietwat als de verbeeldingen van het

* 16

4. Het Ene, dat onbeweeglijk is, is sneller dan het Denkvermogen, Dat bereiken de Goden niet, want Het gaat altijd voorop. Dat gaat, stilstaand, voorbij anderen, terwijl zij rennen. In Dat vestigt de Meester van het Leven de Wateren.

5. Dat beweegt en Dat beweegt niet; Dat is ver en hetzelfde nabij; Dat is binnenin dit alles en Dat is ook buiten dit alles.

creatieve Denkvermogen ware vertegenwoordigingen van zichzelf zijn, maar toch niet heel werkelijk in vergelijking met zichzelf, of werkelijk met een verschillende soort werkelijkheid.

Maar mentaal bewustzijn is niet het Vermogen, dat het universum creëert. Dat is iets, dat veel machtiger, sneller en onbelemmerder is dan het denkvermogen. Het is zuiver almachtig zelfgewaarzijn van het Absolute, dat niet gebonden is door enige wet van de relativiteit. De wetten van relativiteit, die gehandhaafd wordt door de goden, zijn Zijn tijdelijke scheppingen. Hun klaarblijkelijke eeuwigheid is alleen de duur, die onmeetbaar is voor ons, van de wereld, die zij besturen. Zij zijn wetten, die beweging regulariseren en veranderen, geen wetten, die de Heer van de beweging binden. De goden worden daarom beschreven als voortdurend lopend in hun koers. Maar de Heer is vrij en niet aangedaan door Zijn eigen beweging.

“DAT BEWEEGT, DAT BEWEEGT NIET”

De beweging van de wereld werkt onder het bestuur van een eeuwigdurende stabiliteit. Verandering vertegenwoordigt de constante verschuiving van klaarblijkelijke relaties in een eeuwige Onveranderlijkheid.

Deze waarheden worden uitgedrukt in de formule van een Onbeweeglijke, die sneller is dan het Denkvermogen, Dat, wat beweegt en niet beweegt, de ene Stabiele, die de anderen, die rennen, overtreft in het effectieve bewustzijn.

OVERGANKELIJK DENKEN

DE VELEN¹⁷

Wanneer de Ene preëminent werkelijk zijn, dan zijn “de anderen”, de Velen niet onwerkelijk. De wereld is geen verzinsel van het Denkvermogen.

Eenheid is de eeuwige waarheid van dingen, diversiteit is een spel van de eenheid. Het besef van eenheid is daarom Kennis genoemd, Vidya, het besef van diversiteit Onwetendheid, Avidya. Maar de diversiteit is niet vals, behalve, wanneer het gescheiden wordt van het besef van zijn ware en eeuwige eenheid.

Brahman is één, niet getalsmatig, maar in essentie. Numerieke eenheid zou ofwel veelvuldigheid uitsluiten, of zou een pluralistische en deelbare eenheid zijn met Velen als zijn delen. Dat is niet de eenheid van Brahman, die noch verminderd kan worden, noch verhoogd, noch verdeeld.

De Velen in het universum worden soms delen genoemd van de universele Brahman, zoals de golven delen zijn van de zee. Maar in waarheid

¹⁷ De serie ideeën onder deze titel lijkt me de onmisbare metafysische basis te zijn van de Upanishad. De Isha Upanishad leert geen zuiver of exclusief Monisme; het verklaart de Ene zonder de Velen te ontkennen en zijn methode is om de Ene te zien in de Velen. Het beweert de gelijktijdige geldigheid van Vidya en Avidya en verdedigt als het object van actie en kennis een onsterfelijkheid, die consistent is met Leven en Geboorte in deze wereld. Het beschouwt ieder object als zelf het universum en iedere ziel als zelf de goddelijke Purusha. Het ensemble van deze ideeën is consistent met een synthetisch of veelomvattend als tegengesteld aan een illusionistisch en exclusief Monisme.

zijn deze golven ieder van hen die zee, hun diversiteiten zijn die van frontale of oppervlakkige verschijningen, veroorzaakt door de zee's beweging. Zoals ieder object in het universum werkelijk het hele universum is in een verschillende frontale verschijning, zo is iedere individuele ziel helemaal Brahman, die Zichzelf en de wereld beschouwt vanuit een centrum van kosmisch bewustzijn.

Want Dat is identiek, niet enkel. Het is altijd en overal identiek in Tijd en Ruimte, zowel als identiek voorbij Tijd en Ruimte. Numerieke eenheid en veelvuldigheid zijn op gelijke wijze geldige termen van zijn essentiële eenheid.

Deze twee termen zijn, zoals we ze zien, als alle andere, vertegenwoordigingen in Chit, in het vrije en al creatieve zelf-gewaarzijn van het Absolute, dat zichzelf op verschillende manieren oneindig, ontelbaar beschouwt en formuleert, wat het beschouwt. Chit is niet alleen een vermogen van kennis, maar van expressieve wil, niet alleen van een ontvankelijke visie, maar van een formatieve vertegenwoordiging; de twee zijn inderdaad een vermogen. Want Chit is een actie van het Wezen, niet van de Leegte. Wat het ziet, dat wordt. Het ziet zichzelf voorbij Ruimte en Tijd; dat wordt in de condities van Ruimte en Tijd.

De schepping is niet iets maken uit niets of het ene ding maken uit de andere, maar een zelf-projectie van Brahman in de condities van Ruimte en Tijd. Schepping is geen maken, maar een worden in termen en vormen van bewust bestaan.

In het worden is ieder individu Brahman, die op verschillende manieren vertegenwoordigd wordt en in verscheidene relaties binnengaat met Zichzelf in het spel van het goddelijke bewustzijn; in wezen is ieder individu helemaal Brahman.

Brahman heeft als het Absolute of de Universele het vermogen van terug staan van Zichzelf in de relativiteit. Het vat, door een ondergeschikte beweging van bewustzijn, het individu op als anders dan het universele, het relatieve als verschillend van het Absolute. Zonder deze afscheidende beweging zou het individu altijd neigen om zichzelf te verliezen in het universele, het relatieve te verdwijnen in het Absolute. Aldus ondersteunt Het een corresponderende reactie in het individu, die zichzelf beschouwt als "ander" dan de transcendente en universele Brahman en "ander" dan de rest van de Velen. Hij plaatst identiteit achter hem en dwingt het spel van het Wezen in het afscheidende Ego.

Het individu zou zichzelf kunnen beschouwen als eeuwig verschillend van de Ene, of als eeuwig een Er mee, maar toch verschillend, of hij zou volledig terug kunnen gaan in zijn bewustzijn naar de zuivere Identiteit.¹⁸ Maar hij kan zichzelf nooit beschouwen als onafhankelijk van een of andere soort Eenheid, want een dergelijk zicht zou met geen denkbare waarheid corresponderen in het universum of er voorbij.

Deze drie attitudes corresponderen met drie waarheden van de Brahman, die gelijktijdig geldig zijn en niemand van hen volledig waar zonder de anderen als zijn complementen. Hun co-existentie, die moeilijk is voor het logische intellect, kan ervaren worden door identiteit in bewustzijn met Brahman.

¹⁸ De posities, in omgekeerde orde, van de drie principale filosofische scholen van Vedanta, Monisme, Gekwalificeerd Monisme en Dualisme.

Zelfs, wanneer we Eenheid beweren, moeten we herinneren, dat Brahman voorbij onze mentale onderscheidingen is en geen feit is van Denken, dat onderscheidt, maar van het Wezen, dat absoluut, oneindig is en aan onderscheiding ontsnapt. Ons bewustzijn is representatief en symbolisch; het kan het ding op-zich-zelf niet bevatten, het Absolute, behalve door ontkenning, in een soort leegte, door het te legen van alles, dat het in het universum lijkt te bevatten. Maar het Absolute is geen leegte of ontkenning. Het is alles, dat er is in de Tijd en voorbij de Tijd.

Zelfs eenheid is een voorstelling en bestaat in relatie met veelvuldigheid. Vidya en Avidya zijn in gelijke mate eeuwige vermogens van de allerhoogste Chit. Noch Vidya, noch Avidya is op zichzelf de absolute kennis (Zie verzen 9-11.)

Toch is van alle relaties eenheid de geheime basis, niet veelvuldigheid, veelvuldigheid. Eenheid constitueert en ondersteunt de veelvuldigheid, veelvuldigheid stelt de eenheid niet samen en ondersteunt het niet.

Daarom moeten we eenheid opvatten als ons zelf en de essentiële natuur van het Wezen, veelvuldigheid als een vertegenwoordiging van het zelf en een worden. We moeten Brahman opvatten als Een zelf van allen en dan terugkeren naar de Velen als wordingen van het Ene Wezen (*bhūtāni . . . ātman*). Maar zowel het Zelf als de wordingen zijn Brahman; we kunnen niet het ene beschouwen als Brahman en het andere als onwerkelijk en niet Brahman. Beide zijn werkelijk, de ene met een constituerende en veelomvattende, de anderen met een afgeleide en afhankelijke werkelijkheid.

HET LOPEN VAN DE GODEN

Brahman, die zichzelf vertegenwoordigt in het universum als de Stabiele, door Zijn onveranderlijke bestaan (Sat), is Purusha, God, Geest; die, wanneer Hij Zichzelf vertegenwoordigt als de Bewegende, door Zijn vermogen van actief Bewustzijn (Chit), Natuur, Kracht of Wereld-Principe is (Prakriti, Shakti, Maya).¹⁹ Het spel van deze twee principes is het Leven van het universum.

De Goden zijn Brahman, die Zichzelf vertegenwoordigt in kosmische Persoonlijkheden, die in hun onpersoonlijke actie verschijnen als het diverse spel van de principes van de Natuur.

De “anderen” zijn *sarvāṇi bhūtāni* van een later vers, alle wordingen, Brahman, die zichzelf vertegenwoordigt in het gescheiden bewustzijn van de Velen.

Alles in het universum, zelfs de Goden, lijkt op zichzelf te bewegen in de algemene beweging naar een doel buiten zichzelf of anders dan zijn onmiddellijke idee van zichzelf. Brahman is het doel; want het is zowel het begin als het eind, de oorzaak en het resultaat van alle beweging.

¹⁹ Prakriti, de uitvoerende Natuur als tegengesteld aan Purusha, die de besturende Ziel is, die kennis neemt van en geniet van de werken van Prakriti. Shakti, het zelf-bestaande, zelf-waarnemende, zelf-effectieve Vermogen van de Heer (Ishwara, Deva of Purusha), dat zichzelf uitdrukt in de werkingen van Prakriti. Maya, dat oorspronkelijk in de Veda veelomvattende en creatieve kennis betekent, Wijsheid, die van het oude is; naderhand in zijn tweede en afgeleide betekenis genomen, listig, magisch, Illusie. In deze tweede betekenis kan het alleen genomen worden als toepasselijk voor de werkingen van de lagere Natuur, *aparā prakriti*, die de Goddelijke Wijsheid achter zich heeft geplaatst en geabsorbeerd is in de ervaringen van het scheidende Ego. Het woord Mayawordt gebruikt in de oude betekenis in de Upanishads, waar het inderdaad, maar zeldzaam voorkomt.

Maar het idee van een finaal doel in de beweging van de Natuur zelf is illusoir. Want Brahman is Absoluut en Oneindig. De Goden, die werken om Hem te bereiken, vinden bij ieder doel, dat zij bereiken, dat Brahman nog voorwaarts beweegt naar een verdere realisatie. Niets in de verschijningen van het universum kan volledig Dat zijn voor het relatieve bewustzijn; alles is een symbolische vertegenwoordiging van het Onkenbare.

Alle dingen zijn al gerealiseerd in Brahman. Het lopen van de Anderen in de loop van de Natuur is alleen een uitwerking (Prakriti), door Causaliteit, in de Tijd en Ruimte, van iets, dat Brahman al bezit.

Zelfs in Zijn universele wezen gaat Brahman boven de Beweging uit. Terwijl Het de Tijd te boven gaat, bevat Het in Zichzelf verleden, heden en toekomst tegelijkertijd en hoeft niet naar het eind te lopen van de denkbare Tijd. Terwijl Het de Ruimte te boven gaat, bevat Het alle formaties in Zichzelf toevallig en hoeft niet naar het eind te lopen van de denkbare Ruimte. Terwijl Het Causaliteit te boven gaat, bevat het vrijelijk in Zichzelf alle eventualiteiten, zowel als alle potenties zonder gebonden te zijn aan de klaarblijkelijke ketting van causaliteit, waarmee zij zijn verbonden zijn in het universum. Alles is Er al door gerealiseerd door de Heer, voordat het tot stand gebracht kan worden door de gescheiden Persoonlijkheden in de beweging.

HET PRINCIPE VAN HET LEVEN

MATARISHWAN EN DE WATEREN

Wat is dan Zijn intentie in de beweging?

De beweging is een ritme, een harmonie, die Dat, als het Universele Leven, uitwerkt door figuren van Zichzelf in de termen van het bewuste Wezen. Het is een formule, die symbolisch expressief is voor het Onkenbare, --- dat zo opgesteld is, dat ieder niveau van bewustzijn werkelijk iets vertegenwoordigt voorbij zichzelf, diepte van diepte, continent van continent. Het is een spel²⁰ van het goddelijke Bewustzijn, dat bestaat voor zijn eigen bevrediging en niets toevoegt aan Dat, dat al volledig is. Het is een feit van bewust zijn, gerechtvaardigd door zijn eigen bestaan, zonder bedoeling, die verborgen is voor zichzelf. Het idee van het doeleinde, van een doel is geboren uit het progressieve zelf-ontvouwen door de wereld van haar ware natuur naar de individuele Zielen, die haar vormen bewonen; want het wezen wordt geleidelijk zelf-geopenbaard binnen zijn eigen wordingen, werkelijke Eenheid komt tevoorschijn uit de Veelvuldigheid en verandert volledig de waarden van de laatste voor ons bewustzijn.

Dit zelf-ontvouwen wordt bestuurd door condities, die bepaald worden door de complexiteit van bewustzijn in zijn kosmische actie.

Want bewustzijn is niet eenvoudig of homogeen, het is zevenvoudig. Dat wil zeggen, het vormt zichzelf in zeven vormen of gradaties van bewuste activiteit, die neerdalen van het zuivere Wezen naar het fysieke wezen. Dit onderlinge spel creëert werelden, bepaalt alle activiteiten, stelt alle wordingen samen.

²⁰ Dit is het Vaishnava beeld van het Lila, dat gewoonlijk toegepast wordt op het spel van de Persoonlijke Godheid in de wereld, maar gelijkelijk toepasbaar op de actieve persoonlijke Brahman.

Brahman is altijd het continent van dit spel of deze werking. Brahman, zelf-uitgebreid in Ruimte en Tijd, is het universum.

In deze uitbreiding vertegenwoordigt Brahman Zichzelf als formatieve Natuur, de universele Moeder van dingen, die eerst aan ons verschijnt als Materie, Prithivi, het Aarde-Principe genoemd.

Brahman in Materie of het fysieke wezen vertegenwoordigt Zichzelf als het universele Leven-Vermogen, Matarishwan, dat daar beweegt als een dynamische energie, Prana, en effectief presideert over alle opstelling en formatie.

Het universele Leven vestigt, verward in de Materie, het zevenvoudig bewustzijn; en de actie van Prana, de dynamische energie, op de Matrix van dingen ontwikkelt eruit zijn verschillende vormen en dient als een basis voor al hun evoluties.

OVERGANKELIJK DENKEN

DE WATEREN

Er zijn dan zeven bestanddelen van Chit, die actief is in het universum.

We zijn gewoonlijk gewaar van drie elementen in ons wezen, Denkvermogen, Leven en Lichaam. Deze stellen voor ons een verdeeld en veranderlijk bestaan samen, dat in een conditie is van onstabiele harmonie en werkt door een strijd van positieve en negatieve krachten tussen de twee polen van Geboorte en Dood. Want al het leven is een constante geboorte of worden (*sambhava*, *sambhūti* van verzen 12-14). Alle geboorte houdt een constante dood of oplossing in van dat, wat wordt, zodat het verandert in een nieuw worden. Daarom wordt deze toestand Mrityu, Dood genoemd, en beschreven als een stadium, dat doorgaan moet worden en getranscendeerd (*Verzen* 11, 14)

Want dit is niet het geheel van ons wezen en daarom niet ons zuivere wezen. We hebben erachter een superbewust bestaan, dat ook drie bestanddelen heeft, Sat, Chit-Tapas en Ananda.

Sat is de essentie van ons wezen, zuiver, oneindig en onverdeeld, als tegengesteld aan dit deelbare wezen, dat zichzelf baseert op de constante veranderbaarheid van fysieke substantie. Sat is het goddelijke tegendeel van fysieke substantie.

Chit-Tapas is zuivere energie van Bewustzijn, vrij in zijn rust of zijn actie, soeverein in zijn wil, als tegengesteld aan de belemmerde dynamische energieën van Prana, die, terwijl zij zich voeden met fysieke substanties, afhankelijk zijn van of beperkt door hun onderhoud.²¹ Tapas is het goddelijke tegendeel van deze lagere zenuw- of vitale energie.

Ananda is Zaligheid, de zaligheid van zuiver bestaan en energie, als tegengesteld aan het leven van de gewaarwordingen en emoties, die overgeleverd zijn aan de uiterlijke aanrakingen van het Leven en de Materie en hun positieve en negatieve reacties, vreugde en verdriet, plezier en pijn. Ananda is het goddelijke tegendeel van het lagere emotionele en zintuiglijke wezen.

²¹ Daarom wordt fysieke substantie in de Upanishad Annam, Voedsel genoemd. In zijn oorsprong echter betekent het woord eenvoudig wezen of substantie.

Dit hogere bestaan, dat eigen is aan de goddelijke Sachchidananda, is verenigd, zelf-bestaand, niet verward door de figuren van Geboorte en Dood. Het wordt daarom Amritam, Onsterfelijkheid, genoemd, en aan ons aangeboden als het doel, waarop gericht moet worden en de gelukzaligheid, waarvan genoten moet worden, wanneer we de toestand van de dood getranscendeerd hebben. (*Verzen 11, 14, 17,18*)

Het hogere goddelijke is verbonden met het lagere sterfelijke bestaan door het causale Idee²² of de supramentale Kennis-Wil, Vijnana. Het causale Idee verzekert en dwingt door ondersteunen en heimelijk begeleiden van de verwarde activiteiten van het Denkvermogen, Leven en Lichaam, de juiste opstelling van het universum. Het wordt in de Veda de Waarheid genoemd, omdat het door directe visie de waarheid van dingen zowel inclusief vertegenwoordigt als onafhankelijk van hun verschijningsvormen; het Recht of Wet werkt, omdat, daar het in zichzelf het effectieve vermogen van Chit bevat, alle dingen uit volgens hun natuur met een perfecte kennis en vooruitzicht; het Onmetelijke, omdat het van de natuur is van een oneindige kosmische Intelligentie, die alle bijzonder activiteiten bevat.

Vijnana leidt als de Waarheid het verdeelde bewustzijn terug naar de Ene. Het ziet ook de waarheid van dingen in de veelvuldigheid. Vijnana is het goddelijke tegendeel van de lagere verdeelde Intelligentie.

Over de zeven vermogens van Chit wordt door de Vedische Rishis gesproken als de Wateren, zij worden voorgesteld als stromen, die stromen in of rijzen uit de algemene zee van Bewustzijn in het menselijke wezen.²³

Zij zijn allemaal co-existent in het universum eeuwig en onscheidbaar, maar in staat om verward te zijn en opnieuw gemanifesteerd in elkaar. Zij zijn feitelijk verward in de fysieke Natuur en moeten er noodzakelijkerwijze uit evolueren. Zij kunnen teruggetrokken worden in het zuivere oneindige wezen en er weer uit gemanifesteerd worden.

Het invouwen en uitvouwen van de Ene in de Velen en de Velen in de Ene is daarom de wet van de eeuwig wederkerende kosmische Cycli.

DE VISIE VAN BRAHMAN

De Upanishad leert ons, hoe we Brahman moeten waarnemen in het universum en in ons zelf-bestaan.

We moeten Brahman veelomvattend waarnemen als zowel Stabiel als Bewegend. We moeten Het zien in de eeuwige en onveranderlijke Geest en in alle veranderende manifestaties van het universum en de relativiteit.

We moeten alle dingen waarnemen in Ruimte en Tijd, het verre en het nabije, het onheuglijke Verleden, het onmiddellijke Heden, de oneindige Toekomst met al hun inhouden en gebeurtenissen als de Ene Brahman.

²² Niet het abstracte mentale idee, maar het supramentale Werkelijk-Idee, het Bewustzijn, de Kracht en de Heerlijkheid van het Wezen, neergeslagen in een veelomvattend en onderscheidend gewaarzijn van alle waarheden en vermogens van zijn eigen bestaan, dat in zijn zelf-kennis de wil draagt van zelf-manifestatie, het vermogen van al zijn potenties en het vermogen van al zijn vormen. Het is vermogen, dat handelt en effectueert, zowel als kennis meester van zijn eigen actie.

²³ *Hṛdya samudra*, Oceaan van het hart. R. V. IV. 58. 5.

We moeten Brahman waarnemen als dat, wat alle individuele dingen, zowel als het universum te boven gaat, bevat en ondersteunt, transcendent van Tijd en Ruimte en Causaliteit. We moeten Het ook waarnemen als dat, wat leeft in het universum en het bezit en alles, dat het bevat.

Dit is het transcendentale, universele en individuele Brahman, Heer, Continent en Inwonende Geest, die het object is van alle kennis. Zijn realisatie is de conditie van perfectie en de weg van Onsterfelijkheid.

III

TWEEDE BEWEGING

[2]

Zelf-Realisatie

Verzen 6-7*²⁴

ZELF-REALISATIE

Brahman is subjectief Atman, het Zelf of onveranderlijk bestaan van alles, dat in het universum is. Alles, dat verandert in ons, denkvermogen, leven, lichaam, karakter, temperament, actie, is niet ons werkelijke, onveranderlijke zelf, maar wordingen van het Zelf in de beweging, *jagatī*.

In de Natuur zijn daarom alle dingen, die bestaan, bezielde of niet bezielde, wordingen van het ene Zelf van alles. Al deze verschillende schepselen zijn een ondeelbaar bestaan. Dit is de waarheid, die ieder wezen zich moet realiseren.

Wanneer deze eenheid gerealiseerd is door het individu in ieder deel van zijn wezen, dan wordt hij perfect, zuiver, bevrijd van het ego en de dualiteiten, in bezit van de volledige goddelijke gelukzaligheid.

ATMAN

Atman, ons ware zelf, is Brahman, het is een zuiver ondeelbaar Wezen, zelf-lumineus, zelf-geconcentreerd in bewustzijn, zelf-geconcentreerd in kracht, zelf-verheerlijkt. Zijn bestaan is licht en zaligheid. Het is tijdloos, ruimtelooos en vrij.

HET DRIEVOUDIGE PURUSHA²⁵

Atman vertegenwoordigt zichzelf aan het bewustzijn van het schepsel in drie toestanden, afhankelijk van de relaties tussen Purusha en Prakriti, de Ziel en de Natuur. Deze drie toestanden zijn Akshara, onbeweeglijk en onveranderlijk; Kshara, bewegend en veranderlijk; en Para of Uttama, Allerhoogst of Hoogst.

* 24

6. Maar hij, die het Zelf ziet in alle bestaansvormen en alle bestaansvormen in het Zelf, deinst daarna voor niets terug.

7. Hij, in wie het Zelf-Wezen alle bestaansvormen geworden is, die Wordingen zijn, omdat hij de perfecte kennis heeft, hoe zal hij misleid worden, van waar zal hij verdriet hebben, die overal eenheid ziet?

²⁵ Gita XV. 16, 17. Zie ook XIII passim.

Kshara Purusha is het Zelf, dat de veranderingen en bewegingen van de Natuur reflecteert, in hen deelneemt, ondergedompeld in het bewustzijn van de beweging en er ogenschijnlijk in om geboren te worden en te sterven, toe te nemen en te verminderen, vooruit te gaan en te veranderen. Atman geniet als de Kshara van verandering en verdeling en dualiteit; controleert heimelijk zijn eigen veranderingen, maar lijkt door hen gecontroleerd te worden; geniet van de tegenstellingen van plezier en pijn, goed en slecht, maar lijkt hun slachtoffer te zijn; bezit en ondersteunt de actie van de Natuur, waardoor het gecreëerd lijkt te worden. Want het Zelf is altijd en onvervreemdbaar de Ishwara, de Heer.

Akshara Purusha is het Zelf, dat terug staat van de veranderingen en bewegingen van de Natuur, kalm, zuiver, onpartijdig, gelijkmoedig, over hen waakt en niet deelneemt, boven hen als op een toppunt, niet ondergedompeld in deze Wateren. Dit kalme Zelf is de hemel, die nooit beweegt en verandert en naar beneden kijkt op de wateren, die nooit in rust zijn. De Akshara is de verborgen vrijheid van de Kshara.

Para Purusha of Purushottama is het Zelf, dat zowel de stilte als de beweging bevat en geniet, maar door geen van hen geconditioneerd en beperkt wordt. Het is de Heer, Brahman, het al, het Ondefinieerbare en Onkenbare

Dit allerhoogste Zelf moet gerealiseerd worden in zowel het onbeweeglijk als het veranderlijke.

PURUSHA IN PRAKRITI²⁶

Atman, het Zelf vertegenwoordigt zichzelf verschillend in de zevenvoudige beweging van de Natuur volgens het dominante principe van het bewustzijn in het individuele wezen.

In het fysieke bewustzijn wordt Atman het materiële wezen, *annamaya puruṣa*.

In het vitale of zenuwbewustzijn wordt Atman het vitale of dynamische wezen, *prāṇamaya puruṣa*.

In het mentale bewustzijn wordt Atman het mentale wezen, *manomaya puruṣa*.

In het supra-intellectuele bewustzijn, dat gedomineerd wordt door de Waarheid of het causale Idee (in de Veda Ritam, Brihat, het Ware, het Juiste, het Onmetelijke genoemd), wordt Atman het ideale wezen of de grote ziel, *vijñānamaya puruṣa* of *mahat ātman*.²⁷

In het bewustzijn, dat juist is voor de universele Zaligheid, wordt Atman het al-zaligvolle wezen of de al-genietende en al-productieve Ziel, *ānandamaya puruṣa*.

In het bewustzijn, dat juist is voor het oneindige goddelijke zelf-gewaarzijn, dat ook de oneindige al-effectieve Wil is (Chit-Tapas), is Atman de al-bewuste Ziel, die de bron is en de heer van het universum, *caitanya puruṣa*.

²⁶ Taittiriya Upanishad II. 1-6.

²⁷ Naar de *mahat ātman* of het Onmetelijke Zelf wordt frequent gerefereerd in de Upanishads. Het wordt ook *bhūmā*, de Grote genoemd.

In het bewustzijn, dat juist is voor de toestand van zuiver goddelijk bestaan is Atman *sat puruṣa*, het zuivere goddelijke Zelf.

De mens, die één is in zijn ware Zelf met de Heer, die alle vormen bewoont, kan in elk van deze toestanden van het Zelf leven in de wereld en deelnemen aan haar ervaringen. Hij kan alles zijn, dat hij wil, van het materiële tot het al-zaligvolle wezen. Door de Anandamaya kan hij binnengaan in de Chaitanya en Sat Purusha.

SACHCHIDANANDA

Sachchidananda is de manifestatie van de hogere Purusha; zijn natuur van oneindig wezen, bewustzijn, vermogen en zaligheid is de hogere Natuur, *parā prakṛiti*. Denkvermogen, leven en lichaam zijn de lagere natuur, *aparā prakṛiti*.

De toestand van Sachchidananda is de hogere helft van het universele bestaan, *parārdha*, waarvan de natuur Onsterfelijkheid, Amritam is. De toestand van het mentale bestaan in de Materie is de lagere helft, *aparārdha*, waarvan de natuur dood, Mrityu, is.

Het denkvermogen en leven in het lichaam zijn in de toestand van de Dood, omdat zij door de Onwetendheid falen om Sachchidananda te realiseren. Wanneer zij volmaakt Sachchidananda realiseren, kunnen zij zichzelf converteren, het Denkvermogen in de natuur van de Waarheid, Vijnana, het Leven in de natuur van Chaitanya, het Lichaam in de natuur van Sat, dat is, in de zuivere essentie.

Wanneer dit niet volmaakt in het lichaam gedaan kan worden, realiseert de ziel zijn ware staat in andere vormen van bestaan of werelden, de “zonverlichte” werelden en toestanden van gelukzaligheid, en keert terug naar het materiële bestaan om zijn evolutie in het lichaam te completeren.

Een progressieve perfecte realisatie in het lichaam is het doel van de menselijke evolutie.

Het is ook mogelijk voor de ziel om zich voor een onbepaalde periode terug te trekken in de zuivere staat van Sachchidananda.

De realisatie van het Zelf als Sachchidananda is het doel van het menselijke bestaan.

DE CONDITIE VAN ZELFREALISATIE²⁸

Sachchidananda is altijd de zuivere staat van Atman; het kan ofwel zelf-bevat zijn, alsof apart van het universum of het bekijken, omarmen en bezitten als de Heer.

In feite doet het beiden tegelijkertijd. (Vers 8)

De Heer doordringt het universum als Virat Purusha, de Kosmische Ziel (*paribhū* van het achtste vers, de Ene, die overal wordt); Hij gaat het object binnen in de beweging, naar de Kennis als Brahman, die het individuele bewustzijn en de individuele vorm ondersteunt, naar de

²⁸ Ik heb onder deze en de voorgaande titels de principale ideeën van de Upanishads verzameld met betrekking tot het Zelf, ofschoon niet uitdrukkelijk genoemd of op gezinspeeld in onze tekst, omdat zij onmisbaar zijn voor een begrip van de volledige filosofie van deze Geschriften en voor de relaties van het denken, dat ontwikkeld wordt in de Isha.

Onwetendheid als een geïndividualiseerd en beperkt wezen. Hij manifesteert zich als Jivatman of het individuele zelf in het levende schepsel.

Vanuit het standpunt van onze lagere toestand in het koninkrijk van de dood en beperking is Atman Sachchidananda, supramentaal, maar gereflecteerd in het denkvermogen. Wanneer het denkvermogen zuiver, helder en stil is, is er de juiste reflectie; wanneer het ongezuiverd, onrustig en verduisterd is, wordt de reflectie vervormd en onderworpen aan de verdraaide actie van de Onwetendheid.

Volgens de toestand van het reflecterende denkvermogen zouden we ofwel zuiverheid van zelf-kennis kunnen hebben of een verduistering en een vervorming van kennis in de dualiteiten van waarheid en dwaling; een zuivere activiteit van een egoloze Wil of een verduistering en afwijking van de Wil in de dualiteit van juiste of verkeerde actie, zonde en deugd; een zuivere staat en onvermengd spel van zaligheid of een verduistering en perversie ervan in de dualiteiten van juiste en verkeerde genieting, plezier en pijn, vreugde en verdriet.

Het mentale egobesef creëert deze vervorming door verdeling en beperking van het zelf. De beperking wordt voortgebracht door de Kshara Purusha, die zichzelf identificeert met de veranderlijke formaties van de Natuur in het afgescheiden lichaam, het individuele leven en het egoïstische denkvermogen, met de uitsluiting van het besef van eenheid met het hele bestaan en alle bestaansvormen.

Deze uitsluiting is een vaste gewoonte van het begrip als gevolg van onze voorbije evolutie in de beweging, geen onuitwisbare wet van het menselijke bewustzijn. Zijn vermindering en finale verdwijning zijn de conditie van zelf-realisatie.

Het begin van wijsheid, perfectie en zaligheid is de visie van de Ene.

DE STADIA VAN ZELF-REALISATIE

DE VISIE VAN HET AL

De eerste beweging van zelf-realisatie is het besef van eenheid met andere bestaansvormen in het universum. Zijn vroege of ruwe vorm is de poging om anderen te begrijpen en ermee te sympathiseren, de tendens van een verwijdende liefde of compassie of kameraadgevoel voor anderen, de impuls van werk ter wille van anderen.

De eenheid, die zo gerealiseerd is, is een pluralistische eenheid, het samentrekken van gelijkgestemde eenheden, dat eerder resulteert in een collectiviteit of solidariteit dan in werkelijke eenheid. De Velen blijven voor het bewustzijn als de werkelijke bestaansvormen; de Ene is alleen hun resultaat.

Werkelijke kennis begint met de perceptie van essentiële eenheid, --- een Materie, een Leven, een Denkvermogen, een Ziel, die in veel vormen speelt.

Wanneer deze Ziel van dingen gezien wordt als Sachchidananda, dan wordt kennis vervolmaakt. Want we zien, dat Materie alleen een spel van Leven is, het Leven een spel van het Denkvermogen, dat zichzelf energie geeft in de substantie, het Denkvermogen een spel van de Waarheid of causaal Idee, dat de waarheid van zijn op verscheidene wijzen

vertegenwoordigt in alle mogelijke mentale vormen, de Waarheid een spel van Sachchidananda, Sachchidananda de Zelf-manifestatie van een allerhoogst Onkenbare, Para-Brahman of Para-Purusha.

We nemen de ziel waar in alle lichamen als dit ene Zelf of Sachchidananda, dat zich vermenigvuldigt in het individuele bewustzijn. We zien ook alle denkvermogens, levens, lichamen, die actieve formaties zijn van hetzelfde bestaan in het uitgebreide wezen van het Zelf.

Dit is de visie van alle bestaansvormen in het Zelf en van het Zelf in alle bestaansvormen, die de fundatie is van perfecte interne vrijheid en perfecte vreugde en vrede.

Want door deze visie verdwijnt er in proportie met hoe het toeneemt in intensiteit en volledigheid, alle *jugupsā*, dat wil zeggen, alle afstoting, krimp, afkeer, angst, haat en andere perversies van gevoel, die opkomen uit verdeling en persoonlijke oppositie met andere wezens of met de objectiviteiten, die ons omgeven. Perfecte gelijkmoedigheid²⁹ van de ziel wordt tot stand gebracht.

DE VISIE VAN HET ZELF IN ZIJN WORDING

Visie is niet voldoende; men moet worden, wat men innerlijk ziet. Het hele innerlijke leven moet veranderd worden om zo volmaakt in alle delen van het wezen vertegenwoordigen, wat begrepen wordt door het intellect en gezien door de innerlijke perceptie.

In de individuele ziel, die zich uitbreidt naar het Al door de visie van eenheid (*ekatvam anupaśyataḥ*, overal eenheid zien), zijn gedachten, emoties en gewaarwordingen arrangeert volgens de perfecte kennis van de juiste relatie dingen, die komt door de realisatie van de Waarheid (*vijānataḥ*, de perfecte kennis hebben), moet de goddelijke handeling van bewustzijn herhaald worden, waardoor het ene Wezen, eeuwig zelf-bestaand, in zichzelf de veelvuldigheid manifesteert van de wereld (*sarvāṇi bhūtāni ātmaiva abhūt*, het Zelf-Wezen werd alle Wordingen).

Dat wil zeggen, de menselijke of egoïstische kijk is die van een wereld van ontelbare gescheiden schepselen, die ieder zelf-bestaand en verschillend is van anderen, die ieder probeert om het uiterst mogelijke voordeel te halen uit de anderen en de wereld, maar het goddelijke zicht, de manier, waarop God de wereld ziet, is Zichzelf, als het enkele Wezen, die leeft in ontelbare bestaansvormen, die Hemzelf zijn, die alles ondersteunt, alles onpartijdig helpt, een goddelijke vervulling uitwerkt en onder termen, die van het begin vaststaan, van eeuwige jaren her, een grote positieve harmonie van Worden, waarvan de laatste term Sachchidananda of Onsterfelijkheid is. Dit is het gezichtspunt van het Zelf als de Heer, die de hele beweging bewoont. De individuele ziel moet het menselijke of egoïstische veranderen naar het goddelijke, allerhoogste en universele zicht en leven in die realisatie.

²⁹ De Toestand, die beschreven wordt in de Gita als *samatva*. *Jugupsā* is het gevoel van afkeer, dat veroorzaakt wordt door het besef van een wens van harmonie tussen iemand's eigen beperkte zelf-formatie en de contacten van het externe met een consequente terugslag van verdriet, angst, haat, ongemak, lijden. Het is het tegengestelde van aantrekking, die de bron van verlangen is en gehechtheid. Wanneer afkeer en aantrekking verwijderd is, hebben we *samatva*.

Het is daarom nodig om de kennis te hebben van het transcendente Zelf, de enkele eenheid, in de vergelijking *soham*, ik ben Hij, en in die kennis zijn bewustzijn uitbreiden om zo de hele Veelvuldigheid te omarmen.

Dit is het dubbele of synthetisch ideaal van de Isha Upanishad; om gelijktijdig Vidya en Avidya te omarmen, de Ene en de Velen; in de wereld bestaan, maar de termen van de Dood veranderen in termen van de Onsterfelijkheid; de vrijheid en vrede hebben van Niet-Geboorte gelijktijdig met de activiteit van Geboorte. (*Verzen 9-14*)

Alle delen van het lagere wezen moeten instemmen met deze realisatie; waarnemen met het intellect is niet genoeg. Het hart moet instemmen in een universele liefde en heerlijkheid, het zintuiglijke denkvermogen in een gewaarwording van God en het zelf overal, het leven in het begrip van alle doelen en energieën in de wereld als deel van zijn eigen wezen.

DE ACTIEVE ZALIGHEID

Deze realisatie is perfecte en volledige Zaligheid, die actie omarmt, maar bevrijd van verdriet en zelf-bedrog.

Er is geen mogelijkheid van zelf-bedrog (*moha*); want de ziel, die de perceptie verkregen heeft van het Onkenbare achter al het bestaan, is niet langer gehecht aan het Worden en kent niet langer een absolute waarde toe aan enige bijzonderheid in het universum, alsof dat een object was op zichzelf en wenselijk op zichzelf. Alles is genietbaar en heeft een waarde als de manifestatie van het zelf en ter wille van het Zelf, dat er in gemanifesteerd is, maar niets voor zijn eigen.³⁰ Verlangen en illusie zijn verwijderd; illusie is vervangen door kennis, verlangen door de actieve zaligheid van universeel bezit.

Er is geen mogelijkheid van verdriet; want alles wordt gezien als Sachchidananda en daarom in de termen van het oneindige bewuste bestaan, de oneindige wil, de oneindige gelukzaligheid. Zelfs pijn en verdriet worden gezien als perverse vormen van Ananda, en die Ananda, die zij hier versluieren en waarvoor zij het lagere bestaan voorbereiden (want al het lijden in het lagere bestaan is een voorbereiding van sterkte en zaligheid) wordt al gegrepen, gekend en genoten door de ziel, die zo bevrijd en geperfectioneerd is. Want het bezit de eeuwige Werkelijkheid, waarvan zij de verschijningen zijn.

Zo is het mogelijk door de realisatie van de eenheid van God en de wereld (*īś* en *jagatī*) in de volledige kennis van de Brahman om verlangen en illusie te verzaken door de opstijging naar het zuivere Zelf en het Niet-Worden en toch God te genieten door middel van alle dingen in de manifestatie in het universum door een vrije en verlichte zelf-identificatie met Sachchidananda in alle bestaansvormen.

³⁰ Brihadaranyaka Upanishad.

CONCLUSIE

We hebben daarom in de tweede beweging de verklaring van het eerste vers van de Upanishad. De eerste zin, die beweert, dat alle zielen de ene Heer zijn, die ieder object in het universum bewoont, en dat ieder object een universum in een universum is, een beweging in de algemene beweging, is verklaard in termen van volledige eenheid door de Brahman, zelfs transcendent en universeel in het individu, Een in de Velen, Velen in de Ene, Stabiel en Beweeglijk, die alle tegenstellingen te boven gaat en verzoent. De tweede zin, die als de regel van het goddelijke leven universele verzaking van verlangen vastzet als de conditie van universele genieting in de geest, is verklaard door de toestand van zelf-realisatie, de realisatie van het vrije en transcendente Zelf als iemand's eigen ware wezen, van dat Zelf als Sachchidananda en van het universum, dat gezien wordt als het Worden van Sachchidananda en in bezit in de termen van de juiste kennis en niet langer in termen van de Onwetendheid, die de oorzaak is van alle gehechtheid en afkeer, zelf-bedrog en verdriet.

IV

DERDE BEWEGING

[1]

De Heer

Verzen 8*³¹

“HE”

In deze derde beweging neemt de Upanishad de rechtvaardiging op van werken, die al genoemd is in algemene termen in zijn tweede vers en baseert het preciezer op de conceptie van Brahman of het zelf als de Heer, --- Ish, Ishwara, Para Purusha, Sa (Hij) --- die de oorzaak is van persoonlijkheid en door Zijn wetten van werken het ritme van de Beweging bestuurt en het proces van de werelden, die Hij bevat en realiseert door de hele eeuwige Tijd in Zijn eigen Zelf-bestaan.

Het is een dwaling om op te vatten, dat de Upanishads alleen het ware bestaan leren van een onpersoonlijk en actieloos Brahman, een onpersoonlijke God zonder vermogen of kwaliteiten. Zij verklaren eerder een Onkenbaar, dat zichzelf manifesteert aan ons in een dubbel aspect van Persoonlijkheid en Onpersoonlijkheid. Wanneer zij over dit Onkenbare willen spreken op de meest veelomvattende en algemene manier, dan gebruiken zij het onzijdige en noemen Het *Tat*, Dat; maar dit onzijdige sluit het aspect niet uit van een universele en transcendente Persoonlijkheid, die in de wereld handelt en het bestuurt (cf. Kena Upanishad III). Toch prefereren zij, wanneer zij neigen om het latere idee prominenter te maken, om vaker het mannelijke Sa, Hij te gebruiken of anders passen zij de term Deva, God of het Goddelijke, of Purusha, de bewuste Ziel toe, waarvan Prakriti of Maya de uitvoerende Macht, de Shakti is.

De Isha Upanishad gaat nu, na de Brahman verklaard te hebben als de enkele werkelijkheid, die zich in veel aspecten en vormen manifesteert, na deze Brahman subjectief gepresenteerd te hebben als het Zelf, het ene Wezen, van wie alle bestaansvormen Wordingen zijn, en als dat, wat we in onszelf moeten realiseren en in alle dingen en voorbij alle dingen, door om dezelfde Brahman objectiever aan te duiden als de Heer, de Purusha, die zowel het universum bevat als er in woont.

Hij is overal gegaan. Deze Brahman, dit Zelf is identiek aan de Heer, de Ish, met wiens naam de Upanishad opent, de Inwoner van alle vormen: en, zoals we zullen vinden, identiek aan de universele Purusha van het zestiende

* 31

8. Hij is overal gegaan --- Dat, dat helder is, lichaamsloos, zonder litteken van onvolmaaktheid, zonder spieren, zuiver, niet door kwaad doorboord. De Ziener, de Denker, de Ene, die overal de Zelf-Bestaande wordt, heeft objecten volmaakt geordend volgens hun natuur van eeuwige jaren.

vers, --- “De Purusha daar en daar, Hij ben ik.” Hij is het, die alle dingen en wezens geworden is, --- een bewust Wezen, de enkele Bestaande en Zelf-bestaand, die de Meester is en Genieter van alles, dat Hij wordt. En de Upanishad gaat voort met het formuleren van de natuur en manier, de algemene wet van dat worden van God, dat we de wereld noemen. Want van deze opvatting hangt het Vedische idee af van de twee polen van de dood en de onsterfelijkheid, de reden voor het bestaan van Avidya, de Onwetendheid, en de rechtvaardiging van werken in de wereld.

OVERGANKELIJK DENKEN

DE GODDELIJKE PERSOONLIJKHEID

Het Vedantische idee van God, “Hij”, Deva of Ishwara, moet niet verward worden met de gewone noties, die gehecht zijn aan de opvatting van een Persoonlijke God. Persoonlijkheid wordt algemeen opgevat als identiek met individualiteit en het vulgaire idee van een Persoonlijke God is een vergroot individu als de mens in Zijn natuur, maar toch verschillend, groter, uitgestrekter en al-overweldigend. Vedanta laat de menselijke manifestatie toe van Brahman in de mens en aan de mens, maar laat niet toe, dat dit de werkelijke natuur van de Ishwara is.

God is Sachchidananda. Hij manifesteert Zichzelf als oneindig bestaan, waarvan de essentie bewustzijn is, waarvan de essentie weer zaligheid is, zelf-heerlijkheid is. Heerlijkheid kent verscheidenheid van zichzelf, zoekt zijn eigen verscheidenheid, als het ware, en wordt het universum. Maar dit zijn abstracte termen; abstracte ideeën kunnen op zichzelf geen concrete werkelijkheden produceren. Zij zijn onpersoonlijke toestanden; onpersoonlijke toestanden kunnen in zichzelf geen persoonlijke activiteiten produceren.

Dit wordt nog helderder, wanneer we de manifestatie beschouwen van Sachchidananda. In die manifestatie vertaalt Heerlijkheid zichzelf in Liefde; Bewustzijn vertaalt zichzelf in dubbele termen, conceptieve Kennis, uitvoerende Kracht; Bestaan vertaalt zichzelf in Zijn, dat wil zeggen, in Persoon en Substantie. Maar Liefde is onvolledig zonder een Minnaar en een object van Liefde, Kennis zonder een Kenner en een object van Kennis, Kracht zonder een Werker en een Werk, Substantie zonder een Persoon, die het kent en het samenstelt.

Dit komt, omdat de oorspronkelijke termen ook niet werkelijk onpersoonlijke abstracties zijn. In de heerlijkheid van Brahman is er een Genieter van heerlijkheid, in het bewustzijn van Brahman een Bewuste, in het bestaan van Brahman een Bestaande; maar het object van Brahman's heerlijkheid en bewustzijn en de term en substantie van Zijn bestaan zijn Hemzelf. In het goddelijke Wezen zijn Kennis, de Kenner en het Gekende en daarom noodzakelijkerwijze ook Heerlijkheid, de Genieter en het Genoten, één.

Dit Zelf-Gewaarzijn en deze Zelf-Heerlijkheid van Brahman heeft twee modi van zijn Kracht van bewustzijn, zijn Prakriti of Maya, --- intensief in zelf-absorptie, diffuus in zelf-uitbreiding. De intensieve modus past bij de zuivere en stille Brahman; de diffuse voor de actieve Brahman. Het is de diffusie van het Zelf-bestaan in termen en substantie van zijn eigen bestaan, die we de wereld noemen, het worden of de eeuwigdurende beweging (*bhuvanam*,

jagat). Het is Brahman, die wordt; wat Hij wordt, is ook de Brahman. Het object van de Liefde is het zelf van de Minnaar; het werk is de zelf-figuratie van de Werker; het universum is het lichaam en actie van de Heer.

Wanneer we daarom het abstracte en onpersoonlijke aspect beschouwen van het oneindige bestaan, zeggen we “Dat”; wanneer we het Bestaande zelf-gewaar en zelf-zaligvol beschouwen, zeggen we “Hij”. Geen van beide opvattingen is volledig compleet. Brahman zelf is de Onkenbare voorbij alle opvattingen van Persoonlijkheid en Onpersoonlijkheid. We zouden het “Dat” kunnen noemen, wanneer we alle termen en definitie verbannen van onze affirmatie. We zouden het op gelijke wijze “Hij” kunnen noemen, op voorwaarde, dat we met dezelfde intentie spreken van rigoureuze uitsluiting. “Tat” en “Sa” zijn altijd hetzelfde, de Ene, die aan definitie ontsnapt.

In het universum is er een constante relatie van Eenheid en Veelvuldigheid. Dit drukt zich uit als de universele Persoonlijkheid en de vele Personen, en zowel tussen de Ene en de Velen als tussen de Velen zelf is er de mogelijkheid van een oneindige variëteit aan relaties. Deze relaties worden bepaald door het spel van het goddelijke bestaan, de Heer, die binnengaat in zijn gemanifesteerde woningen. Zij bestaan eerst als bewuste relaties tussen individuele zielen; dan worden zij door hen opgenomen en gebruikt als een middel om in een bewuste relatie met de Ene binnen te gaan. Dit binnengaan in verscheidene relaties met de Ene is het object en functie van Religie. Alle religies zijn gerechtvaardigd door deze essentiële noodzaak; alle drukken een Waarheid uit op verscheidene manieren en bewegen over verscheidene paden naar een doel.

De Goddelijke Persoonlijkheid openbaart Zichzelf in verscheidene vormen en namen aan de individuele ziel. Deze vormen en namen zijn in zekere zin gecreëerd in het menselijke bewustzijn; in een andere zijn zij eeuwige symbolen, geopenbaard door het Goddelijke, die Zichzelf zo concretiseert in denkvorm aan de veelvuldige bewustzijnsvormen en voegt het op zijn beurt toe aan zijn eigen Eenheid.³²

HIJ IS OVERAL GEGAAN

Hij heeft Zichzelf uitgebreid in het relatieve bewustzijn, waarvan we de totaliteit van eindige en veranderlijke omstandigheden, die afhankelijk is van een gelijke, onveranderlijke en eeuwige Oneindigheid, het Universum noemen. *Sa paryagāt*.

In deze uitbreiding hebben we daarom twee aspecten, een van zuivere, oneindige, relatieloze onveranderlijkheid, een andere van een totaliteit van objecten in de Tijd en de Ruimte, die hun relatie uitwerken door causaliteit. Beide zijn verschillende en wederzijds complementaire uitdrukkingen van dezelfde onkenbare “Hij”.

Om de oneindige Onveranderlijkheid uit te drukken, gebruikt de Upanishads een serie onzijdige bijvoeglijke naamwoorden, “Helder, lichaamsloos, zonder litteken, zonder pezen, zuiver, niet doordrongen door kwaad.” Om hetzelfde Absolute uit te drukken als oorzaak, continent en

³² Het zou een dwaling zijn om te veronderstellen, dat deze opvattingen latere ontwikkelingen zijn van het filosofische Hinduïsme. De opvatting van de vele vormen en namen van de Ene is zo oud als de Rig Veda.

besturende Inwoner van de totaliteit van objecten en van ieder object in de totaliteit (*jagatyām jagat*) gebruikt het vier mannelijke benamingen, “De Ziener, de Denker, de Ene, die overal wordt, de Zelf-bestaande” of “de Zelf-Wording”.

De Onveranderlijk is de stille en heimelijke fundatie van het spel en de beweging, gelijkelijk uitgebreid, onpartijdig in alle dingen, *samam brahma*,³³ verleent zijn ondersteuning aan alles zonder keuze of actieve deelname. Veilig en vrij in Zijn eeuwige onveranderlijkheid projecteert de Heer Zichzelf in het spel en de beweging, en wordt daar in Zijn zelf-bestaan alles, dat de Ziener in Hem visualiseert en de Denker in Hem bedenkt. *Kavir manīṣī paribhūḥ svayambhūḥ*.

DE ZUIVERE ONVERANDERLIJKE

De zuivere onveranderlijkheid van de Heer is “helder”. Het is een helderheid van zuiver geconcentreerd Zelf-gewaarzijn, niet gebroken door refracties, niet uitbrekend in kleur en vorm. Het is zuivere zelfkennis van de Purusha, de bewuste Ziel, met zijn Vermogen, zijn uitvoerend Vermogen beheerst en niet actief.

Het is “lichaamsloos”, --- zonder vorm, ondeelbaar en zonder verschijning of verdeling. Het is een gelijk Purusha in alle dingen, niet verdeeld door de verdelingen van Ruimte en Tijd, --- een zuiver zelfbewust Absolute.

Het is zonder litteken, dat is, zonder defect, breuk of onvolmaaktheid. Het wordt niet aangeraakt en niet aangedaan door de veranderlijkheid. Het ondersteunt hun botsing van relaties, meer of minder hun spel van toename en vermindering, van verstoring en onderlinge binnendringing. Want Het is Zelf zonder actie, *acalah sanātanaḥ*,³⁴ “bewegingsloos, eeuwig”.

Het is zonder pezen. De reden is, dat Het zonder litteken is, is dat het geen Vermogen uitbrengt, geen Kracht verspreidt in veelvuldige kanalen, het hier niet verliest, het daar vergroot, zijn verlies aanvult of door liefde of door geweld zijn aanvulling te zoeken of zijn voedsel. Het is zonder zenuwen van kracht; Het giet zichzelf niet uit in de energieën van Pranische dynamiek, van het Leven, van Matarishwan.

Het is zuiver, niet doordrongen door kwaad. Wat we zonde of kwaad noemen, is hoofdzakelijk exces en defect, verkeerde plaatsing, niet harmonieuze actie en reactie. Door zijn gelijkmoedigheid, door zijn passiviteit, zelfs terwijl het alle actie ondersteunt, behoudt de bewuste Ziel zijn eeuwige vrijheid en eeuwige zuiverheid. Want het is onveranderd; Het kijkt als de Sakshi, de getuige naar de modificaties, die bewerkstelligd worden door Prakriti, maar neemt niet deel in hen, wordt niet door hen verstoep, ontvangt hun impressie niet. *Na lipyate*.

DE ZIEL ONVERVREEMDBAAR VRIJ

Wat is de relatie van het actieve Brahman en van de menselijke ziel met dit zuivere Inactieve? Zij zijn ook Dat. Actie verandert de natuur van het Zelf niet,

³³ “De gelijke Brahman.” --- Gita.

³⁴ Gita II. 24.

maar alleen de natuur van de diverse vormen. Het Zelf is altijd zuiver, perfect, of het actief is of deelneemt aan de actie.

Het Zelf is alle dingen en gaat hen te boven. Het gaat altijd boven dat, waarin in het denkvermogen verdiept is, dat wat het in een bijzondere tijd en ruimte neemt als beeld van zichzelf. Het grenzeloze geheel is altijd perfect. De totaliteit van dingen is een volledige harmonie zonder wond of fout. Het gezichtspunt van het deel, dat voor het geheel genomen wordt, met andere woorden de Onwetendheid, is de gebroken reflectie, die het bewustzijn creëert van beperking, onvolledigheid en wanorde. We zullen zien, dat deze Onwetendheid een nut heeft in het spel van Brahman; maar op zichzelf lijkt het eerst alleen een ouder van kwaad te zijn.

Onwetendheid is een sluier, die het denkvermogen, lichaam en leven van hun bron en werkelijkheid, Sachchidananda scheidt. Aldus verduisterd voelt het denkvermogen zichzelf doordrongen door het kwaad, dat de Onwetendheid creëert. Maar het Actieve Brahman is altijd Sachchidananda, die voor zijn zelf-worden de vormen van het denkvermogen, lichaam en leven gebruikt. Al hun ervaringen worden daarom door Het gezien in de termen van Sachchidananda. Het wordt niet doorboord door het kwaad. Want Het is ook de Ene en ziet overal Eenheid. Het wordt niet beheerst door de Onwetendheid, die Het gebruikt als een mindere term van zijn opvatting.

De menselijke ziel is een met de Heer; het is ook in zijn volledigheid Sachchidananda, die Onwetendheid gebruikt als de mindere term van zijn wezen. Maar het heeft zijn opvattingen geprojecteerd in deze mindere term en en daar in het beperkte denkvermogen zijn centrum van visie tot stand gebracht, zijn gezichtspunt. Het neemt voor zichzelf de onvolledigheid aan en het resulterende besef van wens, wanorde, verlangen, lijden. De Werkelijke Man erachter wordt niet beïnvloed door al deze verwarring; maar de klaarblijkelijke of uiterlijke Mens wordt beïnvloed. Het moet om zijn vrijheid te herstellen, zijn volledigheid herstellen; het moet zichzelf identificeren met de goddelijke Inwoner vanbinnen, zijn ware en volledige zelf. Het kan dan, zoals de Heer, de actie van Prakriti uitvoeren zonder de valse impressie van identificatie te ondergaan met de resultaten van zijn actie. Op dit idee baseert de Upanishad de aanname, "Actie kleeft niet aan een mens."

Voor dit doeleinde moet het de stille Brahman vanbinnen herstellen. De Heer bezit altijd Zijn dubbele term en voert altijd de actie van het universum uit, erin uitgebreid, maar niet aan Zijn werken gehecht of erdoor beperkt. De menselijke ziel, verwickeld in het denkvermogen, wordt verduisterd in visie door de haastende stroom van Prakriti's werken en verbeeldt zichzelf een deel te zijn van die stroom en weggeveegd in zijn stromen en in zijn draaikolken. Het moet teruggaan in zijn zelf-bestaan naar de stille Purusha, zelfs terwijl het deelneemt aan zijn zelf-wording in de beweging van Prakriti. Het wordt dan niet alleen als de stille Purusha, de getuige en ondersteuner, maar ook de Heer en de vrije genietter van Prakriti en haar werken. Een absolute kalmte en passiviteit, zuiverheid en gelijkmoedigheid vanbinnen, een soevereine en onuitputtelijke activiteit vanbuiten is de natuur van brahman, zoals we het gemanifesteerd zien in het universum.

Er is daarom geen verder bezwaar tegen werken. Werken zijn integendeel gerechtvaardigd door de deelname of zelf-identificatie van de ziel met de Heer in Zijn dubbele aspect van passiviteit en activiteit. Kalmte voor

de Ziel, activiteit voor de energie, is de balans van het goddelijke ritme in de mens.

DE WET VAN DINGEN

De totaliteit van objecten (*arthān*) is het worden van de Heer in de uitbreiding van Zijn eigen wezen. Zijn principe is dubbel. Er is bewustzijn; er is een Wezen. Bewustzijn verblijft in energie (*tapas*) over zijn zelf-wezen om het Idee van zichzelf (*vijñāna*) te produceren en de vorm en actie, die onvermijdelijk corresponderen met het Idee. Dit is de oorspronkelijke Indiase opvatting over de schepping, zelf-productie of projectie in de vorm (*sr̥ṣṭi*, *prasava*) Het Wezen gebruikt zijn zelf-gewaarzijn om oneindige vormen van zichzelf te ontwikkelen, die bestuurd worden door de uitbreiding van het ingeboren Idee in de vorm. Dit is de oorspronkelijke Indiase opvatting van evolutie, prominent in zekere filosofieën als de Sankhya (*pariṇāma*, *vikāra*, *vivarta*). Het is hetzelfde fenomeen op verscheidene manieren uitgesproken.

In het idee van sommige denkers is de wereld een zuiver subjectieve evolutie (*vivarta*), niet werkelijk als objectief feit; in het idee van anderen is het een objectief feit, een werkelijke modificatie (*pariṇāma*), maar een, die geen verschil maakt met de essentie van het Wezen. Beide noties claimen om voort te komen uit de Upanishads als hun autoriteit, en hun oppositie komt in feite door de scheiding van wat in de oude Vedanta als een werd gezien --- zoals we zien in deze passage.

Brahman is Zijn eigen subject en Zijn eigen object, ofwel in Zijn zuivere zelf-bestaan of in Zijn gevarieerde zelf-woorden. Hij is het object van Zijn eigen zelf-gewaarzijn; Hij is de Kenner van Zijn eigen zelf-wezen. De twee aspecten zijn onscheidbaar, zelfs ofschoon zij in elkaar lijken te verdwijnen en weer uit elkaar tevoorschijn te komen. Alle verschijning van zuivere subjectiviteit houdt zichzelf als een object, impliciet in juist zijn subjectiviteit; alle verschijning van zuivere objectiviteit houdt zichzelf als subject impliciet in juist zijn objectiviteit.

Al het objectieve bestaan is de Zelf-bestaande, het Zelf-woorden, "Swayambhu", die wordt door de kracht van het Idee erin. Het Idee is, zelf-bevat, het Feit, dat het wordt. Want Swayambhu ziet en begrijpt Zichzelf in de essentie van het Feit als "Kavi", denkt Zichzelf uit in de evolutie van zijn mogelijkheden als "Manishi", wordt vormen van Zichzelf in de beweging in de Ruimte en Tijd als "Paribhu". Deze drie zijn een werking, die successief verschijnen in het relatieve, tijdelijke en ruimtelijke Bewustzijn.

Hieruit volgt, dat ieder object in zichzelf eeuwig de wet behoudt van zijn eigen wezen, *śāśvatībhyaḥ samābhyaḥ*, van eeuwige jaren her, in de eeuwigdurende Tijd. Alle relaties in de totaliteit van objecten worden zo bepaald door hun Inwoner, de Zelf-bestaande, het Zelf-woorden, en staan beheerst in de natuur van dingen door de alomtegenwoordigheid van de Ene, de Heer, door Zijn zelf-visie, die hun inherente subjectieve Waarheid is, door Zijn zelf-woorden, dat tegen de achtergrond van grenzeloze mogelijkheden de Wet is van hun onvermijdelijke evolutie in het objectieve Feit.

Daarom worden alle dingen volmaakt door Hem opgesteld, *yāthā-tathyataḥ*, zoals zij zouden moeten zijn in hun natuur. Er is een imperatieve harmonie in het Al, die de klaarblijkelijke onenigheden van individualisatie bestuurt. Dat ongenoegen zou werkelijk zijn en werken in eeuwige chaos, wanneer er alleen een massa was van individuele vormen en krachten,

wanneer iedere vorm en kracht niet in zichzelf de het zelf-bestaande Al, de Heer bevatte en het niet in zijn werkelijkheid was.

HET PROCES VAN DINGEN

De Heer verschijnt aan ons in de relatieve notie van het proces van dingen eerst als Kavi, de Wijze, de Ziener. De Kavi ziet de Waarheid in zichzelf, de waarheid in zijn worden, in zijn essentie, mogelijkheden, actualiteit. Hij bevat dat alles in het Idee, de Vijnana, dat de Waarheid en de Wet genoemd wordt, Satyam Ritam. Hij bevat het veelomvattend, niet bij gedeelten; de Waarheid en Wet van dingen is de Brihat, het Grote. Op zichzelf bekeken zou de werkelijkheid van Vijnana een werkelijkheid lijken van overheersing, van concentratie, van dwingende zaad-toestand. Maar het is geen determinatie in voorgaande Tijd, maar in eeuwigdurende Tijd; een Lot, gedwongen door de Ziel, niet het dwingen, maar eerder de actie en het resultaat dwingen, aanwezig in de uitbreiding van de beweging, zowel als in de concentratie van het Idee. Daarom is de waarheid van de Ziel vrijheid en beheersing, geen onderwerping en binding. Purusha beveelt Prakriti, Prakriti dwingt Purusha niet. *Na karma lipyate nare.*

De Manishi neemt zijn standplaats in de mogelijkheden. Hij heeft achter hem de vrijheid van het Oneindige en brengt het binnen als een achtergrond voor de bepaling van het eindige. Daarom lijkt iedere actie in de wereld tevoorschijn te komen uit een balancering en botsing van verscheidene mogelijkheden. Geen van deze zijn echter effectief in de bepaling, behalve in hun geheime consonantie met de Wet van dat, wat moet worden. De Kavi is in de Manishi en ondersteunt hem in zijn werking. Maar op zichzelf bekeken zou de werkelijkheid van de Manishi lijken een toestand van plasticiteit te zijn, van vrije wil, van de interacties van krachten, maar van een vrije wil in het denken, die ontmoet wordt door een lot in dingen.

Want de actie van de Manishi is bedoeld om te resulteren in het worden van de Paribhu. De Paribhu, die ook Virat genoemd wordt, breidt Zichzelf uit in de werkelijkheid van eventualiteiten. Hij vervult, wat bevat is in de Waarheid, wat uitwerkt in de mogelijkheden, die gereflecteerd worden door het denkvermogen, wat aan ons verschijnt als het feit, dat objectief gerealiseerd wordt. De werkelijkheid van Virat zou, wanneer het apart genomen wordt, lijken om dat van een Wet en Voorbeschikking te zijn, die alle dingen dwingt, die ontwikkelen in die werkelijkheid, --- de ijzeren ketting van Karma, de regel van mechanische noodzaak, het despotisme van een onverklaarbare Wet.

Maar het worden van een Virat is altijd het worden van de zelf-bestaande Heer, --- *paribhūḥ svayambhūḥ*. Daarom moeten we om de waarheid van dat worden te realiseren teruggaan naar de volle waarheid van het vrije en oneindige Sachchidananda.

Dit is de waarheid van dingen, zoals gezien van bovenaf en vanuit de Eenheid. Het is het goddelijke standpunt; maar we moeten rekenschap nemen van het menselijke standpunt, dat van beneden begint, voortgaat vanuit de Onwetendheid, en deze principes successief waarneemt, niet veelomvattend, als gescheiden toestanden van het bewustzijn. De mensheid is dat, wat terugkeert in ervaring naar Sachchidananda, en het moet van beneden beginnen, in Avidya, met het denkvermogen belichaamd in de

Materie, de Denker, gevangen gezet en tevoorschijn komend uit het objectieve Feit. Deze gevangen gezette Denker is de Mens, de "Manu".

Hij moet beginnen bij de dood en de verdeling en eenheid en onsterfelijkheid bereiken. Hij moet het universele realiseren in het individu en het Absolute in het relatieve. Hij is Brahman, die zelf-bewust wordt in de objectieve veelvuldigheid. Hij is het ego in de kosmos, dat zichzelf rechtvaardigt als het Al en het Transcendente.

Kennis en Onwetendheid

Verzen 9-11*³⁵

“VIDYA EN AVIDYA”

Alle manifestatie gaat voort door de twee termen, Vidya en Avidya, het bewustzijn van de Eenheid en het bewustzijn van Veelvuldigheid. Zij zijn twee aspecten van de Maya, de formatieve zelf-opvatting van het Eeuwige.

Eenheid is het eeuwige en fundamentele feit, waarzonder alle veelvuldigheid onwerkelijk zou zijn en een onmogelijke illusie. Het bewustzijn van Eenheid wordt daarom Vidya, de Kennis genoemd.

Veelvuldigheid is het spel of gevarieerde zelf-expansie van de Ene, die in zijn termen verschuift, deelbaar in zijn kijk op zichzelf, door de kracht, waarvan de Ene veel centra van bewustzijn in beslag neemt, veel formaties van energie bewoont in de universele Beweging. Veelvuldigheid is impliciet of expliciet in in eenheid. Zonder het zou de Eenheid ofwel een leegte van niet-bestaan zijn of een krachteloze steriele beperking naar de toestand van niet onderscheiden zelf-absorptie of een blanco rust.

Maar het bewustzijn van veelvuldigheid, dat gescheiden is van de ware kennis in de velen van hun eigen essentiële eenheid, --- het gezichtspunt van het gescheiden ego, dat zich identificeert met de verdeelde vorm en de beperkte actie, --- het is een toestand van dwaling en misleiding. In de mens is dit de vorm, die aangenomen is door het bewustzijn van veelvuldigheid. Daarom is er de naam aan gegeven van Avidya, de Onwetendheid.

Brahman, de Heer, is een en al-zaligvol, maar vrij van de beperking door Zijn eenheid; al-krachtig is Hij in staat om Zichzelf op te vatten vanuit veelvuldige centra in veelvuldige vormen, van waaruit en waarop veelvuldige stromen van energie stromen, die door ons gezien worden als acties of spel van krachten. Wanneer Hij zo veelvuldig is, is Hij niet gebonden aan Zijn veelvuldigheid, maar verblijft midden tussen alle variaties eeuwig in Zijn eigen

* 35

9. Zij gaan een blinde duisternis binnen, die de Onwetendheid volgen, zij alsof in een grotere duisternis, die zich alleen aan de Kennis wijden.

10. Er wordt waarlijk gezegd, dat iets anders komt door de Kennis, iets anders, dat komt door de Onwetendheid; deze overlevering hebben we van de wijzen ontvangen, die Dat openbaarden voor ons begrip.

11. Hij, die Dat kent als beiden in een, de Kennis en de Onwetendheid, gaat door de Onwetendheid voorbij de dood en geniet door de Kennis Onsterfelijkheid.

eenheid. Hij is de Heer van Vidya en Avidya. Zij zijn de twee kanten van Zijn zelf-opvatting (Maya), de tweeling vermogens van Zijn Energie (Chit-Shakti).

Brahma, die het spel van Maya zowel te boven gaat als er in verblijft, is Ish, heer ervan en vrij. De mens, die in het spel verblijft, is Anish, geen heer, niet vrij, onderworpen aan Avidya. Maar deze onderwerping is zelf een spel van de Onwetendheid, onwerkelijk in essentieel feit (*paramārtha*), werkelijk alleen in praktische relatie (*vyavahāra*), in de uitwerking van de acties van de goddelijke Energie, de Chit-Shakti. Om terug te gaan naar het essentiële feit van zijn vrijheid moet hij het besef van Eenheid herstellen, het bewustzijn van Brahman, van de Heer, zijn eenheid in Brahman realiseren en met de Heer. Wanneer hij zijn vrijheid herstelt, zijn eenheid realiseert met alle bestaansvormen als wordingen van het Ene Wezen, dat altijd zichzelf is (*soham asmi*, Hij ben ik), is hij in staat om goddelijke acties in de wereld uit te voeren, niet langer onderworpen aan de Onwetendheid, omdat hij vrij is in de Kennis.

De vervolmaking van de mens is daarom de volle manifestatie van het Goddelijke in het individu door het allerhoogste akkoord tussen Vidya en Avidya. Veelvuldigheid moet zich bewust worden van zijn eenheid, Eenheid moet zijn veelvuldigheid omarmen.

DE EXTREME PADEN

Het doeleinde van de Heer in de wereld kan niet vervuld worden door alleen Vidya te volgen of alleen Avidya.

Diegenen, die volledig toegewijd zijn aan het principe van veelvuldigheid en verdeling en hun oriëntatie wegnemen van eenheid, gaan een blinde duisternis binnen van Onwetendheid. Want deze tendens is een van toenemende contractie en beperking, uit elkaar halen van de verwervingen van kennis en steeds grotere onderwerping aan de mechanische noodzakelijkheden van Prakriti en uiteindelijk aan haar scheidende en zelf-destructieve krachten. Afkeren van de progressie naar de Eenheid is afkeren van bestaan en van licht.

Diegenen, die volledig toegewijd zijn aan het principe van niet onderscheiden Eenheid en proberen om de integraliteit van de Brahman van hen weg te zetten, zetten ook van hen de kennis en volledigheid van hen weg en gaan binnen alsof in een nog grotere duisternis. Zij gaan een of andere speciale toestand binnen en accepteren het als geheel, nemen foutief uitsluiting in bewustzijn voor transcendentie in bewustzijn. Zij ontkennen door keuze van kennis, zoals de anderen onwetend zijn door dwang van dwaling. Alles kennen om alles te transcenderen is het juiste pad van Vidya.

Ofschoon het een hogere staat is dan de andere, wordt deze allerhoogste Nacht een grotere duisternis genoemd, omdat de lagere er een van chaos is, waarvan de constitutie altijd weer mogelijk is, de hogere is een opvatting van de Leegte of Asat, een gehechtheid aan het niet-bestaan van het Zelf, vanwaar het moeilijker is om terug te keren naar de vervulling van het Zelf.

DE VERWERVINGEN IN IEDER PAD

Wanneer nagevolgd met een minder volledige gehechtheid hebben de paden van Vidya en Avidya ieder hun legitieme verwervingen voor de menselijke ziel, maar geen van beide zijn het volle en volmaakte, dat ondernomen wordt door het individu in de manifestatie.

Door Vidya zou men de staat kunnen verkrijgen van het stille Brahman of de Akshara Purusha, betreffende het universum, zonder er actief in deel te nemen, of Zijn zelf-geabsorbeerde staat van Chit in Sat, waaruit het universum voortgaat en waarnaar het terugkeert. Deze beide staten zijn condities van sereniteit, overvloed, vrijheid van de verwarringen en het lijden van de wereld.

Maar het hoogste doel van de mens is noch vervulling in de beweging als een gescheiden individu, noch in de Stilte, gescheiden van de beweging, maar in de Uttama Purusha, de Heer, hij, die overal ging en Zichzelf zowel in Kshara als in Akshara ondersteunt als modi van Zijn wezen. Het zelf van de mens, de Jivatman, is hier om in het individu en voor het universum dat ene hoogste Zelf van allen te realiseren. Het ego, dat gecreëerd is door Avidya, is een noodzakelijk mechanisme om de individualiteit te affirmeren in het universele als een beginpunt voor deze allerhoogste verwerving.

Door Avidya zou men een soort volheid van vermogen, vreugde, wereldkennis, grootheid van wezen, kunnen verwerven, die die van de Titanen is of de Goden, van Indra, van Prajapati. Dit wordt verworven op het pad van zelf-vergroting door een ruime aanvaarding van de veelvuldigheid in al zijn mogelijkheden en een constante verrijking van het individu door alle materialen, die het universum in hem kan gieten. Maar ook dit is niet het doel van de mens; want ofschoon het hem transcendentie brengt van de gewone menselijke grenzen, brengt het hem geen transcendentie van het universum in de Heer van het universum. Men transcendeert verwarring van Onwetendheid, maar niet beperking van Kennis, --- transcendeert de dood van het lichaam, maar niet de beperking van het wezen, transcendeert onderwerping aan verdriet, maar niet onderwerping aan vreugde, --- transcendeert de lagere Prakriti, maar niet de hogere. Om werkelijke vrijheid te verwerven en de perfecte Onsterfelijkheid, zou men weer moeten neerdalen naar alles, dat geweigerd was en het juiste gebruik maken van de dood, het verdriet en de onwetendheid.

De werkelijke kennis is die, welke Brahman waarneemt in Zijn integraliteit en niet eerder het ene bewustzijn gretig volgt dan een ander, is niet meer gehecht aan Vidya dan aan Avidya. Dit was de kennis van de oude wijzen, die *dhīra waren*, standvastig in de blik van hun denken, niet weg getrokken van de volledigheid van kennis door een licht of door een ander en wiens perceptie van Brahman vervolgens volledig was en veelomvattend en hun onderwijs gebaseerd op die perceptie, die op gelijke wijze volledig en veelomvattend is (*vicacakṣire*). De kennis, die overgeleverd is van deze Ouden, wordt voortgezet in de Upanishad.

HET VOLLEDIGE PAD

Brahman omarmt in Zijn manifestatie zowel Vidya als Avidya en wanneer zij beiden aanwezig zijn in de manifestatie, komt het, omdat zij beiden

noodzakelijk zijn voor zijn bestaan en zijn verwezenlijking. Avidya bestaat, omdat Vidya het ondersteunt en omarmt; Vidya hangt af van Avidya voor de voorbereiding en de vooruitgang van de ziel naar de grote Eenheid. Geen van beiden zou kunnen bestaan zonder de andere; want als een van beiden vernietigd zou worden, dan zouden zij beiden overgaan in iets, dat noch de een, noch de ander zou zijn, iets, dat niet te bevatten is en onuitsprekelijk voorbij alle manifestatie.

In de ergste Onwetendheid is er een of ander punt van kennis, die die vorm van Onwetendheid samenstelt en enige ondersteuning van de Eenheid, die het voorkomt, dat het in zijn meest extreme verdeling, beperking, duisternis ophoudt te bestaan door oplossing in nietsheid. De bestemming van Onwetendheid is niet, dat het opgelost zou moeten worden uit het bestaan, maar dat zijn elementen verlicht zouden moeten worden en verenigd, dat, wat zij streven uit te drukken, verlost, vervuld en in de vervulling getransmuteerd en getransfigureerd.

In de opperste eenheid, waartoe de kennis in staat is, zijn de inhouden van Veelvuldigheid inherent en impliciet en kunnen op ieder moment losgelaten worden in activiteit. De taak van Vidya is niet om Avidya te vernietigen als iets, dat nooit gemanifesteerd behoorde te worden, maar om het voortdurend naar zich toe te trekken, het een tijdje te ondersteunen en het te helpen om zichzelf progressief te bevrijden van dat karakter van Onwetendheid, van de vergeetachtigheid van zijn essentiële Eenheid, die het zijn naam geeft.

Avidya, dat vervuld wordt door zich steeds meer op Vidya te richten, stelt het individu en het universele in staat om te worden, wat de Heer is in Zichzelf, bewust van Zijn manifestatie, bewust van Zijn niet-manifestatie, vrij in geboorte, vrij in niet-geboorte.

De mens vertegenwoordigt het punt, waarop de veelvuldigheid in het universum bewust in staat wordt voor deze ommekeer en vervulling. Zijn eigen natuurlijke vervulling komt door het volgen van het volledige pad van Avidya, dat zichzelf overgeeft aan Vidya, de Veelvuldigheid aan de Eenheid, het Ego aan de Ene in allen en voorbij allen, en van Vidya, die Avidya in zichzelf accepteert, De Eenheid, die de Veelvuldigheid vervult, de Ene, die Zichzelf ongesluierd manifesteert in het individu en in het universum.

STERFELIJKHEID EN ONSTERFELIJKHEID

STERFELIJKHEID

Door Avidya vervuld gaat de mens voorbij de dood, door Vidya, dat Avidya accepteert in zichzelf, geniet hij onsterfelijkheid.

Met de dood wordt de toestand van onsterfelijkheid bedoeld, die een onderwerping is aan het proces van constante geboorte en sterven als een beperkt ego, dat gebonden is aan de dualiteiten van vreugde en verdriet, goed en kwaad, waarheid en fout, liefde en haat, plezier en lijden.

Deze toestand komt beperking en zelf-verdeling van de Ene, die alles is en in alles en voorbij alles en door gehechtheid van het idee van het zelf aan een enkele formatie in Tijd en Ruimte van het lichaam, leven en denkvermogen, waardoor het zelf van zijn kijk alles uitsluit, dat het waarlijk is met uitzondering van een massa ervaringen, die in en uitstromen vanuit een

bijzonder centrum en beperkt door de capaciteiten van een bijzonder mentaal, vitaal en lichamelijk raamwerk. Deze massa ervaringen organiseert het rond het egocentrum in het denkvermogen en verbindt hen samen in de Tijd door een dubbele actie van het geheugen, passief in toestand, actief in werk, zegt voortdurend, "Dit ben ik."

Het resultaat is, dat de ziel aan zichzelf alleen een zeker deel toebedeelt van het spel van Prakriti of Chit-Shakti en vervolgens een zekere beperkte capaciteit van de kracht van bewustzijn, die alle impact moet dragen van wat de ziel niet beschouwt als zichzelf, maar als een stormloop van vreemde krachten; het verdedigt zijn gescheiden formatie van individualiteit tegen hen van oplossing in de Natuur of beheersing door de Natuur. Het probeert in de individuele vorm en haar middelen zijn ingeboren karakter te doen gelden van Ish of de Heer en zo zijn wereld te bezitten en te genieten.

Maar door juist de definitie van het ego is zijn capaciteit beperkt. Het aanvaardt als zichzelf een vorm, die gemaakt is van de beweging van de Natuur, dat niet kan volhouden in de algemene flux van dingen. Het moet het vormen door het proces van beweging en dit is geboorte, het lost het op door het proces van beweging en dit is de dood.

Het kan alleen door begrip zoveel beheersen van zijn ervaringen als gelijk gemaakt aan zijn eigen gezichtspunt en op een manier, die altijd onvolmaakt moet zijn en onderworpen aan dwaling, omdat het niet de kijk van allen is of het gezichtspunt van het Al. Zijn kennis is gedeeltelijk dwaling en het negeert de rest.

Het kan alleen accepteren en zich alleen harmoniseren met een zeker aantal van zijn ervaringen, omdat deze precies de enige zijn, die het voldoende kan begrijpen om te assimileren. Dit is zijn vreugde; de rest is verdriet en onverschilligheid.

Het is alleen in staat om met de kracht in zijn lichaam, zenuwen en denkvermogen een zeker aantal gevolgen van vreemde krachten te harmoniseren. De rest ontvangt het met ongevoeligheid of pijn.

De dood is daarom de constante ontkenning door het Al van de ego's valse zelfbeperking in het individuele raamwerk van denkvermogen, leven en lichaam.

Dwaling is de constante ontkenning door het Al van de ego's valse toereikendheid in een beperkte kennis.

Lijden van het denkvermogen en het lichaam in een constante ontkenning door het Al van de ego's poging om de universele Ananda te beperken tot een valse en zelf-beschouwende formatie van beperkte en exclusieve genietingen.

Alleen door de eenheid te accepteren van het Al kan het individu ontsnappen aan deze constante en noodzakelijke ontkenning en verderop komen. Dan neemt het Al-wezen, de Al-kracht, het Al-bewustzijn, de Al-Waarheid, de Al-Heerlijkheid bezit van de individuele ziel. Het verandert sterfelijkheid in onsterfelijkheid.

STERFELIJKHEID EN AVIDYA

Maar de manier om onsterfelijkheid te verwerven is niet door zelf-oplossing van de individuele formatie in een flux van Prakriti, noch is het door het prematuur op te lossen in de Al-ziel, die Prakriti uitdrukt. De mens beweegt

zich naar iets, dat het universum vervult door het te transcenderen. Hij moet zijn individuele ziel voorbereiden voor de transcendentie en voor de vervulling.

Wanneer Avidya de oorzaak van sterfelijkheid is, is het ook het pad uit onsterfelijkheid. De beperking is precies gecreëerd, zodat het individu zichzelf zou kunnen affirmeren tegen de flux van Prakriti om het uiteindelijk te transcenderen, bezitten en transformeren.

De eerste noodzaak is daarom, dat de mens voortdurend zichzelf vergroot in zijn, kennis, vreugde, vermogen in de grenzen van het ego, zodat hij de opvatting zou kunnen bereiken van iets, dat zichzelf progressief manifesteert in hem in deze termen en steeds krachtiger wordt om om te gaan met de opposities van Prakriti en individueel steeds meer de termen te veranderen van onwetendheid, lijden en zwakheid in termen van kennis, vreugde en vermogen en zelfs de dood in een middel van wijder leven.

Deze zelf-vergroting moet dan ontwaken naar de perceptie van iets, dat zichzelf te boven gaat, dat de persoonlijke manifestatie te boven gaat. De mens moet zijn opvatting vergroten van het zelf om zo alles te zien in zichzelf en zichzelf in allen (*verse 6*). Hij moet zien, dat dit "ik", dat alles bevat en in alles gevat is, de Ene is, universeel is en niet zijn persoonlijke ego. Aan Dat moet hij zijn ego onderwerpen, Dat moet hij reproduceren in zijn natuur en worden, Dat moet hij bezitten en genieten met een gelijke ziel in al zijn vormen en bewegingen.

Hij moet zien, dat deze universele Ene iets is, dat volledig transcendent is, het enkele Wezen en dat het universum en al haar vormen, acties, ego's alleen worden zijn van dat Wezen (*verse 7*). De wereld is een worden, dat zich altijd probeert uit te drukken in beweging van Tijd en Ruimte, door progressie in het denkvermogen, leven en lichaam, wat voorbij alle worden, voorbij Tijd en Ruimte, voorbij denkvermogen, leven en lichaam is.

Aldus wordt Avidya een met Vidya. Door Avidya gaat de mens voorbij die dood, dat lijden, die onwetendheid, die zwakte, die de eerste termen waren, waar hij mee om moet gaan, de eerste beweringen van de Ene in de geboorte om Zichzelf te affirmeren midden tussen de beperkingen en verdelingen van de Veelvuldigheid. Door Vidya geniet hij zelfs in de geboorte de Onsterfelijkheid.

ONSTERFELIJKHEID

Onsterfelijkheid betekent niet overleving van het zelf of het ego na de oplossing van het lichaam. Het Zelf overleeft altijd de oplossing van het lichaam, omdat het altijd al bestond voor de geboorte van het lichaam. Het Zelf is ongeborn en sterft niet. De overleving van het ego is alleen de eerste conditie, waardoor de individuele ziel in staat is om zijn ervaringen voort te zetten en verbinden in Avidya, zodat het met een toenemend zelf-bezit en beheersing dat proces kan navolgen van zelf-vergroting, dat culmineert in Vidya.

Met onsterfelijkheid wordt het bewustzijn bedoeld, dat voorbij geboorte en dood is, voorbij de ketting van oorzaak en gevolg, voorbij alle binding en beperking, vrij, zaligvol, zelf-bestaand in bewustzijn, het bewustzijn van de Heer, van de allerhoogste Purusha, van Sachchidananda.

ONSTERFELIJKHEID EN GEBOORTE

Op deze realisatie kan de mens zijn vrije activiteit baseren in het universum.

Maar wat heeft, wanneer het het zover verworven heeft, de ziel verder nut voor geboorte of voor werken? Niets voor zichzelf, alles voor God en het universum.

Onsterfelijkheid voorbij het universum is niet het object van manifestatie in het universum, want dat bezat het Zelf altijd. De mens bestaat, zodat door hem het Zelf Onsterfelijkheid zou kunnen genieten, zowel in de geboorte als in het niet-worden.

Noch is individuele verlossing het einde; want dat zou alleen het sublieme zijn van het ego, niet zijn zelf-realisatie door de Heer in allen.

Wanneer hij zijn eigen onsterfelijkheid gerealiseerd heeft, moet het individu God's werk nog vervullen in het universum. Hij moet het leven, het denkvermogen en het lichaam helpen in alle wezens om progressief Onsterfelijkheid uit te drukken en niet sterfelijkheid.

Dit zou hij kunnen doen door de wording in het materiële lichaam, dat we gewoonlijk geboorte noemen, of vanuit een of andere staat in een andere wereld, of zelfs, het is mogelijk, van voorbij de wereld. Maar de geboorte in de wereld is de meest nabije, goddelijke en effectieve vorm van hulp, die de bevrijde kan geven aan diegenen, die zelf nog gebonden zijn aan de progressie van de geboorte in de laagste wereld van Onwetendheid.

VI

DERDE BEWEGING

[3]

Geboorte en Niet-Geboorte

Verzen 12-14*³⁶

GEBORTE EN NIET-GEBORTE

Het Zelf buiten de Natuur wordt niet; het is onveranderlijk, zowel als eeuwig. Het Zelf in de Natuur wordt, het verandert zijn toestanden en vormen. Deze binnengang in verscheidene staten en vormen in de opvolging van de Tijd is Geboorte in de Natuur.

Door deze twee posities van het Zelf, in de Natuur en uit de Natuur, bewegend in beweging en gezeten boven de beweging, actief in de ontwikkeling en de vruchten etend van de boom van het Leven, of passief en eenvoudig beschouwend, zijn er twee mogelijke toestanden van bewust bestaan, die direct tegengesteld zijn aan elkaar, waartoe de menselijke ziel in staat is, de toestand van Geboorte en de toestand van Niet-Geboorte.

De mens begint bij de onrustige toestand van de Geboorte, hij bereikt het rustige evenwicht van bewust bestaan, dat bevrijd is van de beweging, die de Niet-Geboorte is. De knoop van de Geboorte is het egobesef; de oplossing van het egobesef brengt ons naar de Niet-Geboorte. Daarom wordt de Niet-Geboorte ook de Oplossing (Vinasha) genoemd.

Geboorte en Niet-Geboorte zijn geen essentieel fysieke condities, maar zieltoestanden. Een mens zou de knoop kunnen breken van het egobesef en toch in het fysieke lichaam blijven; maar als hij zich enkel concentreert in de toestand van oplossing van het ego, dan wordt hij niet weer geboren in het lichaam. Hij wordt bevrijd van geboorte, zo gauw als de huidige impuls van de Natuur, die de actie van het denkvermogen en het lichaam voortzet, uitgeput is. Wanneer hij zich aan de andere kant hecht aan Geboorte, dan probeert het egobesef in hem voortdurend zichzelf te bekleden in verse mentale en fysieke vormen.

* 36

12. Zij gaan een blinde duisternis binnen, die de Onwetendheid volgen, zij alsof in een grotere duisternis, die zich alleen aan de Kennis wijden.

13. Er wordt waarlijk gezegd, dat iets anders komt door de Kennis, iets anders, dat komt door de Onwetendheid; deze overlevering hebben we van de wijzen ontvangen, die Dat openbaarden voor ons begrip.

14. Hij, die Dat kent als beiden in een, de Kennis en de Onwetendheid, gaat door de Onwetendheid voorbij de dood en geniet door de Kennis Onsterfelijkheid.

HET KWAAD VAN EXTREMEN

Noch gehechtheid aan Niet-Geboorte, noch gehechtheid aan Geboorte is de perfecte weg. Want alle gehechtheid is een daad van onwetendheid en een geweld, dat begaan is tegen de Waarheid. Zijn einde is ook onwetendheid, een toestand van blinde duisternis.

Exclusieve gehechtheid aan Niet-Geboorte leidt tot een oplossing naar de niet onderscheiden Natuur of naar het Nihil, naar de Leegte, en beide van deze zijn toestanden van blinde duisternis. Want het Nihil is een poging om de toestand van bestaan in geboorte niet te transcenderen, maar het te vernietigen, niet over te gaan van een beperkt naar een onbegrensd bestaan, maar van bestaan naar haar tegengestelde. Het tegengestelde van het bestaan kan alleen de Nacht zijn van negatief bewustzijn, een toestand van onwetendheid en niet van bevrijding.

Aan de andere kant betekent gehechtheid aan de Geboorte in het lichaam een constante zelfbeperking en een eindeloze rondte van egoïstische geboorten in de lagere vormen van egoïsme zonder uitweg of bevrijding. Dit is, vanuit een zeker gezichtspunt, een ergere duisternis dan de andere; want het is zelfs onwetend over de impuls van bevrijding. Het is geen dwaling in het tasten naar de waarheid, maar een eeuwigdurende tevredenheid met de toestand van blindheid. Het kan uiteindelijk niet leiden naar een groter goed, omdat het niet droomt van enige hogere conditie.

HET GOEDE VAN EXTREMEN

Aan de andere kant heeft ieder van deze tendensen, wanneer nagevolgd met een zekere relativiteit naar de andere, zijn eigen fruit en zijn eigen goede. Niet-Geboorte nagevolgd als het doel van Geboorte en een hoger, voller en meer waar bestaan zou kunnen leiden naar terugtrekking in het stille Brahman of naar de zuivere vrijheid van het Niet-Wezen. Geboorte, nagevolgd als een middel voor vooruitgang en zelf-vergroting, leidt naar een groter en voller leven, dat op haar beurt een voorhof zou kunnen worden voor de finale verwerving.

DE VOLMAAKTE MANIER

Maar geen van deze resultaten is perfect op zichzelf, noch het ware doel van de mensheid. Ieder van hen brengt zijn bedoelde deel in het perfecte goede van de menselijke ziel alleen, wanneer het aangevuld wordt door de andere.

Brahman is zowel Vidya als Avidya, zowel geboorte als Niet-Geboorte. De realisatie van het Zelf als de ongeborene en de macht van de ziel voorbij de dualiteiten van geboorte en dood in het oneindige en transcendente bestaan zijn de condities van een vrij en goddelijk leven in het Worden. De ene is noodzakelijk voor de andere. Door deelname in de zuivere eenheid van het Onbeweeglijke (Akshara) Brahman wordt de ziel bevrijd van zijn absorptie in de stroom van de beweging. Zo bevrijd identificeert het zichzelf met de Heer, voor wie worden en niet-worden alleen modi zijn van Zijn bestaan en in staat is om onsterfelijkheid te genieten in de manifestatie zonder gevangen te worden in het wiel van Natuur's misleidingen. De noodzaak van geboorten houdt op, omdat zijn persoonlijke object vervuld is; de vrijheid van worden

blijft. Want het Goddelijke geniet op gelijke wijze en gelijktijdig van de vrijheid van Zijn eeuwigheid en de vrijheid van Zijn worden.

Er zou zelfs gezegd kunnen worden, dat om een bewuste ervaring gehad te hebben van een oplossing van juist het idee van het Wezen in het allerhoogste Niet-Wezen noodzakelijk is voor het volste en meest vrije bezit van het Wezen zelf. Dit zou zijn vanuit het synthetische standpunt de rechtvaardiging zijn van de grote inspanning van het Boeddhisme om de opvatting te boven te gaan van al het positieve zijn, zelfs is haar wideste en zuiverste essentie.

Aldus kruist de ziel door oplossing van het ego en van de gehechtheid aan de geboorte voorbij de dood; het is bevrijd van alle beperking in de dualiteiten. Wanneer het deze bevrijding verworven heeft, accepteert het worden als een proces van de Natuur, dat onderworpen is aan de ziel en niet eraan gebonden en geniet door dit vrije en goddelijke worden Onsterfelijkheid.

DE RECHTVAARDIGING VAN HET LEVEN

Aldus is de derde beweging van de Upanishad een rechtvaardiging van leven en werken, die bevolen werden aan de zoeker van de Waarheid in haar tweede vers. Werken zijn de essentie van het Leven. Het Leven is een manifestatie van de Brahman; in Brahman arrangeert het Leven Principe een harmonie van de zeven principes van het bewuste wezen, waardoor die manifestatie zijn involutie en evolutie uitwerkt. In Brahman ordent Matarishwan de wateren, de zevenvoudige beweging van het goddelijke Bestaan. Dat goddelijke Bestaan is de Heer, die overal gegaan is in de beweging en het universum heeft uitgerold in Zijn drie modi als Al-Ziener van de Waarheid van dingen, Uitdenker van hun mogelijkheden, Realisator van hun actualiteiten. Hij heeft alle dingen soeverein bepaald in hun eigen natuur, ontwikkeling en doel vanuit eeuwige jaren her.

Die bepaling werkt uit door Zijn dubbele vermogen van Vidya en Avidya, bewustzijn van de essentiële eenheid en bewustzijn van fenomenale veelvuldigheid.

De Veelvuldigheid, die tot zijn extreme grens gebracht wordt, keert naar zichzelf terug in het bewuste individu, die de Heer is, die de vormen van beweging bewoont en eerst van het spel geniet van de Onwetendheid. Naderhand keert de ziel door ontwikkeling in de Onwetendheid terug naar de capaciteit van Kennis en geniet door de Kennis Onsterfelijkheid.

Deze Onsterfelijkheid wordt verworven door de oplossing van het beperkte ego en zijn ketting van geboorten naar het bewustzijn van de ongeborene en de niet stervende, de Eeuwige, de Heer, de altijd vrije. Maar het wordt genoten door een vrij en goddelijk worden in het universum en niet buiten het universum; want daar is het altijd in bezit, maar hier in het materiële lichaam moet het uitgewerkt worden en genoten door de goddelijke Inwoner onder omstandigheden, die in verschijning de meest tegengesteld zijn aan zijn termen, in het leven van het individu en in het meervoudige leven van het universum.

Het leven moet getranscendeerd worden, zodat het vrijelijk geaccepteerd zou kunnen worden; de werken van het universum moeten te boven gekomen worden, zodat zij goddelijk vervuld zouden kunnen worden.

De ziel is in zijn klaarblijkelijke binding werkelijk vrij en speelt alleen gebonden te zijn; maar het moet teruggaan naar het bewustzijn van vrijheid en universeel niet dit of dat bezitten en genieten, maar het Goddelijke en het Al.

VII

VIERDE BEWEGING

[1]

De Werelden --- Surya

Verzen 15-16^{*37}

DE WERELDEN NA DE DOOD

In het derde vers heeft de Upanishad gesproken over de zonloze werelden, omhuld in blinde somberheid. In haar derde beweging spreekt het ook tweemaal over de ziel, die een blinde somberheid binnengaat, maar hier is het een toestand van bewustzijn, die aangetoond lijkt te worden en geen wereld. Desalniettemin verschillen de twee verklaringen een beetje in effect; want de Vedantische opvatting van de wereld is alleen een conditie van bewust zijn, dat georganiseerd wordt in termen van zeven samenstellende principes van gemanifesteerd bestaan. Onze staat van bewustzijn zal in overeenstemming zijn met de staat van bewustzijn, die we hier in het lichaam bereiken en de omgeving, die erdoor georganiseerd wordt, wanneer het mentale wezen uit het lichaam gaat. Want de individuele ziel moet buiten het lichaam ofwel verdwijnen in de algemene bestanddelen van zijn bestaan, zichzelf laten opgaan in Brahman of volharden in een organisatie van bewustzijn, die anders is dan de aardse en in relatie met het universum, die anders is dan die, welke geschikt zijn voor het leven in het lichaam. Deze toestand van bewustzijn en de relaties, die er bij horen, zijn de andere werelden, de werelden na de dood.

DE DRIE TOESTANDEN

De Upanishads laten drie toestanden van de ziel toe in relatie tot het gemanifesteerde universum, --- het aardse leven door geboorte in het lichaam, de overleving van de ziel na de dood in andere toestanden en het onsterfelijke bestaan, dat, omdat het voorbij geboorte en dood is, voorbij de manifestatie binnen kan gaan in vormen als de Inwoner en de Natuur omarmen als haar heer. De twee eerdere vormen behoren bij het worden; Onsterfelijkheid staat in het Zelf, in de Niet-Geboorte en geniet het Worden.

* 37

15. Het gezicht van de Waarheid is bedekt met een stralend gouden deksel; verwijder dat, O Pleegouder, voor de wet van de Waarheid, voor zicht.

16. O Pleegouder, O enkele Ziener, O Ordenaar, O verlichtende Zon, O vermogen van de Vader van Schepselen, rangschik uw stralen, trek uw licht samen; de Luister, die uw meest gezegende vorm van alle is, die ik in U aanschouw. De Purusha en daar, Hij ben ik.

De Upanishad impliceert toch, ofschoon het niet uitdrukkelijk spreekt over een wedergeboorte in een aards lichaam, dat geloof in haar denken en taal, --- speciaal in het 17de vers. Op de basis van dit geloof in wedergeboorte zou de mens kunnen doelen op drie onderscheiden objecten voorbij de dood, --- een beter of fortuinlijker leven of levens op aarde, eeuwige genieting van zaligheid in een ultra-aardse wereld van licht en vreugde of een transcendentie, die exclusief is voor al het universele bestaan, ondergedompeld in de Allerhoogste als in zijn ware zelf, maar die geen relatie heeft met de feitelijke of mogelijke inhouden van zijn oneindige bewustzijn.

WEDERGEBOORTE

De verwerving van een beter leven of levens op aarde is niet de voltooiing, die aangeboden wordt aan de ziel door het denken van de Upanishad. Maar het is een belangrijk intermediair onderwerp, zolang de ziel in een toestand van groei is en zelfvergroting en geen bevrijding verworven heeft. De verplichting van geboorte en dood is een teken, dat het mentale wezen zichzelf nog niet verenigd heeft met zijn ware supramentale zelf en geest, maar verblijft "in Avidya en erin besloten".³⁸ Om die vereniging te verwerven is het leven op aarde het aangewezen middel. Na de bevrijding is de ziel vrij, maar zou nog kunnen deelnemen in de hele beweging en niet langer naar de geboorte terugkeren ter wille van zichzelf, maar ter wille van anderen en volgens de wil erin van het goddelijke Zelf, de Heer van zijn beweging.

HEMEL EN HEL

De genieting van zaligheid in een hemel verderop is ook niet de allerhoogste voltooiing. Maar Vedantisch denken voorzag wedergeboorte niet als een onmiddellijke binnentreding na de dood in een nieuw lichaam; het mentale wezen in de mens is niet zo rigide gebonden aan het vitale en fysieke, --- de laatste worden integendeel gewoonlijk samen opgelost na de dood, en daarom moet er, voordat de ziel terug aangetrokken wordt naar het aardse bestaan, een interval zijn, waarin het zijn aardse ervaringen assimileert om in staat te zijn om een nieuw vitaal en fysiek wezen samen te stellen op aarde. Gedurende dit interval moet het verblijven in toestanden of werelden verderop en deze zouden gunstig of ongunstig kunnen zijn voor zijn toekomstige ontwikkeling. Zij zijn gunstig in proportie met hoe het licht van de allerhoogste Waarheid, waarvan Surya het symbool is, in hen binnengaat, maar toestanden van intermediaire onwetendheid of duisternis zijn schadelijk voor de ziel in zijn vooruitgang. Die gaan binnen in hen, zoals geaffirmeerd is in het derde vers, die zich schaden door zich uit te sluiten van het licht en vervormen de natuurlijke loop van hun ontwikkeling. De Vedantische hemelen zijn toestanden van licht en de ziel's uitbreiding; duisternis, zelf-verduistering en zelf-vervorming zijn de natuur van de Hellen, die het moet schuwen.

In relatie tot de ziel's individuele ontwikkeling is daarom het leven in werelden verderop, zoals het leven op aarde, een middel en een onderwerp op zichzelf. Na de bevrijding zou de ziel deze werelden kunnen bezitten, zoals

³⁸ *Avidyāyām antare vartamānāḥ*. --- Katha Upanishad I. 2. 5; Mundaka I. 2. 8.

het de materiële geboorte bezit, en in hen een middel aanvaarden naar de goddelijke manifestatie, waarin zij een conditie vormen voor zijn volheid, terwijl ieder een van de delen is in een serie van georganiseerde toestanden van het bewuste wezen, dat met de rest verbonden is en het ondersteunt.

TRANSCENDENTIE

Transcendentie is het doel van de ontwikkeling, maar het sluit het bezit niet uit van dat, wat getranscendeerd is. De ziel hoeft de transcendentie niet en zou het niet zover moeten drijven als in te richten op zijn eigen vernietiging. Nirvana is de vernietiging van de egobeperkingen, maar niet van alle mogelijkheden van manifestatie, omdat het zelfs in bezit kan zijn in het lichaam.

Het verlangen van de exclusieve bevrijding is het laatste verlangen, dat de ziel in zijn uitbreidende kennis moet loslaten; de misleiding, die gebonden is door geboorte is de laatste, die het moet vernietigen.

SURYA EN AGNI

Op de basis van deze opvatting van de werelden en de relatie van deze verschillende zieltoestanden met elkaar gaat de Upanishad voort om de twee lijnen van kennis en actie te tonen, die leiden naar de allerhoogste visie en de goddelijke gelukzaligheid. Dit wordt gedaan onder de vorm van een aanroeping van Surya en Agni, de Vedische godheden, de een representatief voor de goddelijke waarheid en zijn verlichtingen, de ander van de goddelijke Wil, die de menselijke actie verheft, zuivert en vervolmaakt.

DE ORDE VAN DE WERELDEN

Om volledig de plaats en functie te begrijpen van Surya moeten we iets diepzinniger binnengaan in de Vedische opvatting van de zeven werelden en de principes van bewustzijn, die zij vertegenwoordigen.

Het hele bewustzijn is één en ondeelbaar in zichzelf, maar in de manifestatie wordt het een complex ritme, een schaal van harmonieën, een hiërarchie van toestanden en bewegingen. Want wat we een toestand noemen, is alleen een organisatie van een complexe beweging. Deze hiërarchie is samengesteld door een neerdalende of involutieve en een opstijgende of evolutieve beweging, waarvan de Geest en de Materie de hoogste en de laagste term zijn.

De Geest is Sat of zuiver bestaan, zuiver in zelf-gewaarzijn (Chit), zuiver in zelf-heerlijkheid (Ananda). Daarom kan de Geest beschouwd worden als een drie-ene basis van het hele bewuste wezen. Er zijn drie termen, maar zij zijn werkelijk één. Want al het zuivere bestaan is in haar essentie zuiver zelf-bewustzijn en al het zuiver zelf-bewustzijn is in zijn essentie zuivere zelf-heerlijkheid. Tegelijkertijd is ons bewustzijn in staat om deze drie te scheiden door het Idee en het Woord en zelfs van creëren voor zichzelf in zijn verdeelde of beperkte bewegingen het besef van hun klaarblijkelijke tegengestelden.

Een integrale intuïtie in de natuur van het bewuste wezen laat ons zien, dat het inderdaad een is in essentie, maar ook, dat het in staat is tot een

oneindige potentiële complexiteit en veelvuldigheid in zelf-ervaring. De werking van deze potentiële complexiteit en veelvuldigheid in de Ene noemen we vanuit ons gezichtspunt manifestatie of schepping of wording --- (*bhuvana*, *bhāva*). Zonder het is geen wereldbestaan mogelijk.

De vertegenwoordiger van dit worden is altijd het zelf-bewustzijn van het Wezen. Het vermogen, waardoor het zelf-bewustzijn zijn potentiële complexiteiten uit zichzelf naar buiten brengt, wordt Tapas, Kracht of Energie genoemd, en is, omdat het zelf-bewust is, klaarblijkelijk van de Natuur van de Wil. Maar geen Wil, zoals wij het begrijpen, iets, dat uiterlijk is voor zijn object, anders dan zijn werken, dat werkt aan de materie buiten zichzelf, maar Wil, die inherent is in het Wezen, inherent in het worden, een met de beweging van bestaan, --- zelf-bewuste Wil, die wordt, wat het ziet en kent in zichzelf, en zichzelf formuleert in het resultaat van zijn werk. Door deze Wil, Tapas of Chit-Shakti worden de werelden gecreëerd.

DE HOGERE WERELDEN

Alle organisatie van het zelf-bewuste wezen, dat als zijn basis de eenheid van zuiver bestaan neemt, behoort tot de wereld van de hoogste schepping, *parārdha*, --- de wereld van de Geest.

We kunnen drie principiële formaties waarnemen.

Wanneer Tapas of energie van zelf-bewustzijn verblijft op Sat of zuiver bestaan als zijn basis, is het resultaat Satyaloka of de wereld van zuiver bestaan. De ziel in Satyaloka is één met al zijn manifestaties door eenheid van essentie en daarom een in zelf-bewustzijn en in energie van zelf-bewustzijn en ook in zaligheid.

Wanneer Tapas verblijft op het actieve vermogen van Chit als zijn basis, is het resultaat Tapoloka of wereld van energie van zelf-bewustzijn. De ziel in Tapoloka is één met alle manifestaties in deze Energie en geniet daarom ook eenheid in de totaliteit van hun zaligheid en bezit gelijkelijk hun eenheid van essentie.

Wanneer Tapas verblijft op de actieve Heerlijkheid van zijn als zijn basis, dan is het resultaat Janaloka, de wereld van scheppende Heerlijkheid. De ziel in Janaloka is één in heerlijkheid van zijn met de hele manifestatie en door die zaligheid ook één in bewuste energie en in essentie van zijn.

Dit zijn allemaal toestanden van bewustzijn, waarin eenheid en veelvuldigheid nog niet van elkaar gescheiden zijn. Alles is inherent in alles, ieder in allen en allen in ieder door juist de natuur van het bewuste wezen en zonder inspanning of arbeid van perceptie. Er is geen nacht, geen duisternis. Nog is er, juist gesproken, enige dominante actie van verlichtend Surya. Want het hele bewustzijn is daar zelf-lumineus en heeft geen ander licht nodig dan zichzelf. Het onderscheiden bestaan van Surya is verloren in de eenheid van de Heer of Purusha; die lumineuze eenheid is Surya's meest gezegende vorm van alle.

DE LAGERE SCHEPPING

In de lagere schepping zijn er ook drie principes, Materie, Leven, en Denkvermogen. Sat of zuiver bestaan verschijnt daar als uitgebreide substantie of Materie; Wil of Kracht verschijnt als Leven, dat in haar natuur

creatieve of manifesterende Kracht is en die Kracht is in zijn Natuur een zelf-bewuste wil, die verward en obscuur is in de vormen van zijn schepping. Het is bevrijd van de involutie en duisternis door de heerlijkheid van het wezen, dat worstelt om bewust van zichzelf te worden in verlangen en gewaarwording; het resultaat is de verschijning van het Denkvermogen. Dus het verschijnt aan ons tenminste in de opstijgende of evolutieve beweging.

Waar er ook Materie is, zijn Leven en Denkvermogen verward of ontwikkelend aanwezig. Dus ook het Leven en het Denkvermogen hebben een of andere soort materiële vorm als de conditie van hun activiteiten. Deze drie verschijnen niet als drie-een, als gevolg van hun dominantie door het verdelende principe van Avidya, maar als drievoudig.

In de organisatie van het bewustzijn, waar we toe behoren, verblijft Tapas op Materie als zijn basis. Ons bewustzijn wordt bepaald door de deelbaarheid van de uitgebreide substantie in haar klaarblijkelijke vormen. Dit is Bhurloka, de materiële wereld, de wereld van vormend worden.

Maar we zouden een wereld kunnen bedenken, waarin de dynamische Levenskracht met gewaarwording, die erin verschijnt, de basis is en zonder het grove obstakel van de Materie, de vormen bepaalt, die het zal aannemen. Deze organisatie van bewustzijn heeft voor zijn gebied Bhuvarka, de werelden van vrij vitaal worden in de vorm.

We zouden ook een georganiseerde toestand van bewustzijn kunnen bedenken, waarin het Denkvermogen zich bevrijdt van onderwerping aan materiële gewaarwording en dominant geworden zijn eigen vormen bepaalt, in plaats van zelf bepaald te worden door de vormen, waarin hij zichzelf bevindt als een resultaat van leven evolutie. Deze formatie is Swarka of wereld van vrije, zuivere en lumineuze geestesgesteldheid.

In deze lagere werelden wordt bewustzijn gewoonlijk opgebroken en verdeeld. Het licht van Surya, de Waarheid wordt gevangen gezet in de nacht van het onderbewuste of verschijnt alleen gereflecteerd in beperkte centra of met zijn stralen, die ontvangen worden door die centra en gebruikt volgens hun individuele natuur.

DE TUSSENLIIGENDE WERELD

Tussen deze twee scheppingen ligt, terwijl het samenbindt, de wereld of organisatie van bewustzijn, waarvan de oneindige Waarheid van dingen de basis is. Daar eigent de dominante individualisatie niet langer de al-doordringende ziel toe en is de basis van bewustzijn zijn eigen onmetelijke totaliteit, die in zichzelf geïndividualiseerde bewegingen arrangeert, die nooit het bewustzijn verliezen van hun integraliteit en totale eenheid met alle anderen. Veelvuldigheid prevaleert en verdeelt niet langer, maar refereert zelfs in zijn bewegingen altijd terug naar de essentiële eenheid en zijn eigen totaliteit. Deze wereld wordt daarom Maharloka genoemd of de wereld van groot bewustzijn.

Het principe van Maharloka is Vijnana, het Idee. Maar Vijnana is een intuïtief of eerder gnostisch Idee,³⁹ geen intellectuele opvatting. Het verschil is,

³⁹ Intuïtie (openbaring, inspiratie, intuïtieve perceptie, intuïtieve onderscheiding) is Vijnana, die werkt in het denkvermogen onder de condities en in de vorm van het denkvermogen. Gnosis of het ware supermentale is een vermogen boven het denkvermogen, dat werkt in zijn eigen wet, vanuit de directe identiteit van het allerhoogste Zelf, zijn absolute zelf-bewuste Waarheid, die zichzelf kent door haar

dat intellectuele opvatting niet alleen naar de vorm neigt, maar zichzelf bepaalt in de vorm van het idee en eenmaal bepaald zichzelf scherp onderscheidt van andere opvattingen. Maar het zuivere intuïtieve of gnostische Idee ziet zichzelf in het Wezen, zowel als het in het Worden. Het is één met het bestaan, dat de vorm uitwerpt als een symbool van zichzelf en het draagt ermee altijd de kennis van de Waarheid achter de vorm. Het is in zijn natuur zelf-bewustzijn van het wezen en vermogen van de Ene, altijd gewaar van zijn totaliteit, dat daarom begint vanuit de totaliteit van alle bestaan en direct zijn inhoud waarneemt. Zijn natuur is *dṛṣṭi*, dat ziet, niet bedenkt. Het is tegelijk de visie van de essentie en het beeld. Deze intuïtie of gnosis is de Vedische Waarheid, de zelf-visie en de al-visie van Surya.

DE WET VAN DE WAARHEID

Het gezicht van deze Waarheid wordt bedekt als met een briljant schild, als met een gouden deksel; bedekt, dat wil zeggen, voor ons menselijke bewustzijn. Want we zijn mentale wezens en ons hoogste gewone mentale zicht is samengesteld uit de concepten en waarnemingen van het denkvermogen, die inderdaad een middel van kennis zijn, stralen van de Waarheid, maar in hun natuur geen waarheid van het bestaan, alleen waarheid van vorm. Door hen arrangeren we onze kennis van de verschijningen van dingen en proberen de waarheid erachter af te leiden. De ware kennis is de waarheid van het bestaan, *satyam*, niet hoofdzakelijk de waarheid van vorm of verschijning.

We kunnen alleen de ware Waarheid bereiken, wanneer Surya in ons werkt om deze briljante formatie van concepten en waarnemingen te verwijderen en hen te vervangen door de zelf-visie en al-visie.

Hiervoor is het noodzakelijk, dat de wet en de actie van de Waarheid in ons gemanifesteerd zou moeten worden. We moeten leren om dingen te zien, zoals zij zijn, onszelf zien, zoals wij zijn. Onze huidige actie is er een, waarin zelf-kennis en wil verdeeld zijn. We beginnen met een fundamentele valsheid, dat we een gescheiden bestaan hebben van anderen en we proberen de relaties te kennen van gescheiden wezens in hun gescheidenheid en handelen op de kennis, die zo gevormd is voor een individueel nut. De wet van de Waarheid zou in ons werken, wanneer we de totaliteit zagen van ons bestaan, die alle anderen bevat, zijn vormen, die gecreëerd zijn door de actie van de totaliteit, zijn vermogens, die werken in en door de actie van de totaliteit. Onze interne en externe actie zou dan natuurlijk en direct opwellen uit ons zelf-bestaan, uit juist de waarheid van dingen en niet in gehoorzaamheid aan een tussenliggend principe, dat in zijn natuur een vervalsende reflectie is.

DE VERVULLING VAN SURYA IN DE MENS

Desalniettemin is er zelfs in onze gewone actie het begin of tenminste het zaad van de Waarheid, die ons moet bevrijden. Achter iedere daad en

eigen vermogen van absoluut Licht zonder enige behoefte voor zoeken, zelfs het meest lumineuze zoeken.

perceptie is er een intuïtie, een waarheid, die, wanneer het voortdurend vervalst is in de vorm, preserveert het zich toch in de essentie en werken om ons te leiden door toenemend licht en grootheid aan de waarheid in de manifestatie. Achter al dit werk van differentiatie en verdeling is er een hardnekkige verenigende tendens, die ook voortdurend vervalst wordt in het gescheiden resultaat, maar toch hardnekkig leidt naar onze uiteindelijke integraliteit in kennis, in zijn en in wil.

Surya is Pushan, pleegouder of vergroter. Zijn werk moet zijn om deze vergroting te bewerkstelligen van de verdeelde zelf-perceptie en actie van de wil in de integrale wil en kennis. Hij is de enkele ziener en vervanging van andere vormen van kennis door zijn verenigende visie stelt ons in staat om uiteindelijk eenheid te bereiken. Die intuïtieve visie van de totaliteit, van een in Al en Al in een, wordt de voorschrijver van de juiste wet van actie in ons, de wet van de Waarheid. Want Surya is Yama, de Voorschrijver of Regelaar, die de wet verzekert, de dharma. Aldus bereiken we de volheid van actie van de Verlichter in ons, de volledigheid van het Waarheid-Bewustzijn tot stand te brengen. We zijn dan in staat om te zien, dat dat alles vervat is in het wezen van Surya, in de Vijnana, die de wereld opbouwt, bestaan wordt in het ene bestaan en de ene Heer van al het worden, de Purusha, Sachchidananda. Al het worden wordt geboren in het Wezen, die zelf boven al het worden uitgegaan is en de Heer, Prajapati is.

Door de openbaring van de visie van Surya wordt de ware kennis gevormd. In deze formatie laat de Upanishad twee successieve acties zien. Eerst is er een opstelling of rangschikking van stralen van Surya, dat wil zeggen, de waarheden, die besloten zijn achter onze concepten en waarnemingen, worden naar buiten gebracht door gescheiden intuïties van de essentie van het beeld en gearrangeerd in hun ware relaties met elkaar. Zo bereiken we totaliteiten van intuïtieve kennis en kunnen uiteindelijk verderop gaan naar eenheid. Dit is het samentrekken van het licht van Surya. Deze dubbele beweging wordt noodzakelijk gemaakt door de samenstelling van onze denkvermogens, die niet, zoals het oorspronkelijke Waarheid-Bewustzijn kunnen beginnen vanuit de totaliteit en zijn inhouden van vanbinnen waarnemen. Het denkvermogen kan nauwelijks de eenheid bevatten, behalve als een abstractie, een som of een leegte. Daarom moet het geleidelijk geleid worden van zijn eigen manier, naar dat, wat het te boven gaat. Het moet zijn eigen karakteristieke actie van opstelling uitvoeren, maar met de hulp en door de operatie van een hogere faculteit, niet langer arbitrair, maar volgens juist de actie van de Waarheid van het bestaan zelf. Naderhand kan het, door zo geleidelijk de manier te corrigeren van zijn eigen karakteristieke actie, erin slagen om de karakteristieke actie zelf om te keren en te leren om voort te gaan vanuit het geheel naar de inhouden, in plaats van voort te gaan vanuit “delen”⁴⁰, die foutief genomen worden voor entiteiten naar een klaarblijkelijk geheel, dat nog een “deel” is en nog foutief genomen voor een entiteit.

⁴⁰ Er zijn niet werkelijk delen, omdat het bestaan ondeelbaar is.

DE ENE BESTAANDE

Aldus bereiken we door de actie van Surya bij het licht van het allerhoogste superbewustzijn, waarin zelfs de intuïtieve kennis van de waarheid van dingen, gebaseerd op de totale visie, overgaat in de zelf-lumineuze zelf-visie van de ene bestaande, een in alle oneindige complexiteiten van een zelf-ervaring, die nooit zijn eenheid of zelf-helderheid verliest. Dit is de Surya's beste vorm van alle. Want het is allerhoogste Licht, de allerhoogste Wil, de allerhoogste Heerlijkheid van bestaan.

Dit is de Heer, de Purusha, het zelf-bewuste Wezen. Wanneer we deze visie hebben, is er integrale zelf-kennis, het volmaakte zien, uitgedrukt in de grote roep van de Upanishad, *soham*. De Purusha daar en daar, Hij ben ik. De Heer manifesteert Zichzelf in de bewegingen en bewoont vele vormen, maar het is de Ene, die alles bewoont. Dit zelf-bewuste wezen, dit werkelijke "ik", die het mentale wezen individualiseerde in de vorm, is gewaar van zijn ware zelf --- het is Hij. Het is het Al; en dat transcendeert het Al.

VIII

VIERDE BEWEGING

[2]

Actie en de Goddelijke Wil

Verzen 17-18^{*41}

DE KANT VAN ACTIE

Door Surya hebben we dan, door de groei van de verlichting in het denkvermogen, die ons in staat stelt om uiteindelijk voorbij zichzelf te gaan, het eerste principe van vooruitgang van sterfelijkheid naar onsterfelijkheid. Door de Zon als een deur of poort⁴² verkrijgt het individu, het beperkte bewustzijn, het volledige bewustzijn en leven in de ene, allerhoogste en al-omarmende Ziel.

Maar zowel bewustzijn als leven zijn besloten in de formule van Onsterfelijkheid; Kennis is onvolledig zonder actie. Chit vervult zichzelf door Tapas, Bewustzijn door energie. En zoals Surya het goddelijke Licht vertegenwoordigt, zo vertegenwoordigde Agni voor de oude Rishi's de goddelijke Kracht, het goddelijke Vermogen of de goddelijke Wil-in-Bewustzijn. Het gebed naar Agni completeert het gebed naar Surya.

DE INDIVIDUELE WIL

Zoals in kennis, zo is in actie is eenheid de ware basis. Het individu, dat verdeling aanvaardt als zijn wet, isoleert zichzelf in zijn eigen egoïstische beperkingen en is noodzakelijkerwijze sterfelijk, obscuur en onwetend in zijn werkingen. Hij volgt in zijn doelen en in zijn methoden een kennis, die persoonlijk is, bestuurd door zijn verlangen, gewoonten en denken, obscure onbewuste impulsen of, op zijn best, een gebroken gedeeltelijk en verschuivend licht. Hij leeft door stralen en niet in de volle gloed van de Zon. Zijn kennis is nauw in zijn objectiviteit, nauw in zijn subjectiviteit, in geen van beide met een integrale kennis en de totale werking en de totale wil in het universum. Zijn actie is daarom verdraaid, veel vertakt, aarzelend en fluctuerend in zijn drang en richting; het slaat om zich heen tussen valsheden om de Waarheid te vinden, gooit en schraapt fragmenten samen om het

* 41

17. De Adem van dingen is een onsterfelijk Leven, maar van dit lichaam is as het einde. OM! O Wil, herinner, herinner, wat gedaan is, herinner, wat gedaan is.

18. O god Agni, die alle gemanifesteerde dingen kent, leidt ons over het goede pad naar gelukzaligheid; verwijder van ons de sluwe aantrekking van de zonde. Wij zouden beschikken over de meest complete toespraak van onderwerping.

⁴² *Sūryadvāreṇa*. --- Mundaka Upanishad I. 2. 11.

geheel uit te pluizen, struikelt tussen dwalingen en zonden om het juiste te vinden. Maar omdat het noch één-zicht heeft, noch geheel-zicht, noch de totaliteit heeft van een universele Wil, noch de geconcentreerde eenheid van het transcendente, kan de individuele wil niet recht lopen op het rechte of goede pad naar de Waarheid en de Onsterfelijkheid. Bestuurd door verlangen, blootgesteld aan de schok van de krachten eromheen, waarmee zijn egoïsme en onwetendheid het verbieden om zichzelf in harmonie te plaatsen, is het onderworpen aan de tweelingkinderen van de Onwetendheid, lijden en valsheid. Omdat het de goddelijke Waarheid en Juistheid niet heeft, kan het de goddelijke Gelukzaligheid niet hebben.

AGNI, DE GODDELIJKE WIL

Maar, zoals er in en achter alle valsheid van ons materiële denkvermogen en rede een Licht is, dat door zijn schemering de volle dageraad van de Waarheid in de mens voorbereidt, zo is er in en achter al onze dwalingen, zonden en struikelingen een geheime Wil, die neigt naar Liefde en Harmonie, die weet, waar het naartoe gaat en onze gebogen vertakkingen voorbereidt en combineert naar het rechte pad, dat het uiteindelijke resultaat zal zijn van hun zwoegen en zoeken. De verschijning van zijn Wil en dat Licht is de conditie van onsterfelijkheid.

Deze Wil is Agni. Agni is in de Rig Veda, waarvan het sluitende vers van de Upanishad genomen is, de vlam van de Goddelijke Wil of Kracht van Bewustzijn, die werkt in de werelden. Hij wordt beschreven als de onsterfelijke in de sterfelijken, de leider van de reis, het goddelijke Paard, dat ons draagt op de weg, de “zoon van kromheid”, die zichzelf kent en de rechtheid is en de Waarheid. Hij gebruikt ze, terwijl ze besloten zijn en moeilijk te vatten in de werkingen van deze wereld, omdat zij vervalst zijn door verlangen en egoïsme, om hen te transcenderen en verschijnt als de universele in de Mens of universeel Vermogen, Agni Vaishwanara, die in zichzelf alle goden en alle werelden bevat, ondersteunt alle universele werkingen en vervult uiteindelijk de godheid, de Onsterfelijkheid. Hij is de werker van het goddelijke Werk. Deze symbolen besturen het besef van de twee uiteindelijke verzen van de Upanishad.

HET ONSTERFELIJKE LEVENSPRINCIPE

Het Leven is de conditie, waaruit de Wil en het Licht verschijnen. Er wordt in de Veda gezegd, dat Vayu of Matarishwan, het Leven-principe, hij is, die Agni naar beneden brengt uit Surya in de hoge en verafgelegen allerhoogste wereld. Het Leven roept de goddelijke Wil naar beneden uit het Waarheidsbewustzijn naar de werkelijkheid van denkvermogen en lichaam om hier in het Leven zijn eigen manifestatie voor te bereiden. Agni, die de dingen van het Leven geniet en verslindt, genereert de Maruts, de zenuwkrachten van het Leven, die krachten van denken worden; zij bereiden, ondersteund door Agni, de actie van Indra voor, het lumineuze Denkvermogen, die voor onze levensvermogens hun Rishi is of vinder van de Waarheid en Juiste. Indra doodt Vritra, de Bedekker, verdrijft de duisternis, veroorzaakt, dat Surya opkomt over het wezen en gaat overal naartoe in zijn hele gebied met de stralen van de Waarheid. Surya is de Schepper of manifesteerder, Savitri, die

in deze sterfelijke wereld de wereld of toestand van onsterfelijkheid manifesteert, de kwade droom van egoïsme, zonde en lijden verdrijft en het Leven transformeert in de Onsterfelijkheid, het goede, de zaligheid. De Vedische goden zijn een parabel van het menselijke leven, dat tevoorschijn komt, opklimt, zichzelf verheft naar de Godheid.

Leven, lichaam, actie, wil, deze zijn onze eerste materialen. Materie levert ons het lichaam; maar het is alleen tijdelijke knoop van de beweging, een verblijfplaats van de Purusha, waarin hij resideert over de activiteiten, die gegenereerd worden uit het Levensprincipe. Als het eenmaal opzij geworpen is door het Levensprincipe, wordt het opgelost; Als is zijn einde. Daarom is het lichaam niet onszelf, maar alleen een uiterlijk gereedschap en instrument. Want Materie is het principe van duisternis en verdeling, van geboorte en dood, van formatie en oplossing. Het is de verklaring van de dood. De onsterfelijke mens moet zich niet identificeren met het lichaam.

Het Levensprincipe in ons overleeft. Het is de onsterfelijke Adem⁴³, of, zoals de frase werkelijk betekent, de subtiële kracht van het bestaan, die superieur is aan het principe van geboorte en dood. Op het eerste gezicht zou het kunnen lijken, dat geboorte en dood attributen zijn van het Leven, maar het is niet werkelijk zo: geboorte en dood zijn processen van de Materie, van het lichaam. Het Levensprincipe wordt niet gevormd en opgelost in de formulering en oplossing van het lichaam; wanneer dat zo zou zijn, dan zou er geen continuïteit kunnen zijn van het individuele bestaan en zou alles bij de dood teruggaan naar het vormloze. Het Leven vormt het lichaam, het wordt er niet door gevormd. Het is de draad, waarop de continuïteit van onze successieve lichamelijke levens gearrangeerd is, precies omdat het zelf onsterfelijk is. Het associeert zichzelf met het vergankelijke lichaam en draagt het mentale wezen, de Purusha in het denkvermogen, verder op zijn reis.

WIL EN GEHEUGEN

Deze reis bestaat uit een serie activiteiten, die doorgaat van leven naar leven in deze wereld met intervallen van leven in andere toestanden. Het Levensprincipe onderhoudt hen; het levert hun materiaal in de vormende energie, die in hen vorm aanneemt. Maar hun presiderende god is niet het Levensprincipe; het is de Wil. De Wil is Kratu, het effectieve vermogen achter de daad. Het is van de natuur van bewustzijn; het is energie van bewustzijn, en ofschoon aanwezig in alle vormen, bewust, onderbewust en superbewust, vitaal, fysiek of mentaal, toch komt het alleen in zijn koninkrijk, wanneer het verschijnt in het Denkvermogen. Het gebruikt de mentale faculteit van het geheugen om de activiteiten bewust samen te binden en te richten naar het doel van het individu.

In de mens is het gebruik van het bewustzijn door de mentale wil onvolmaakt, omdat het geheugen beperkt is. Onze actie is zowel verspreid als omschreven, omdat we mentaal van uur tot uur leven in de stroom van de Tijd, en alleen dat vasthouden, wat aantrekt of onmiddellijk nuttig lijkt voor ons egoïstische denkvermogen. We leven in wat we doen, we controleren niet, wat gedaan is, maar worden eerder gecontroleerd door onze voorbije werken,

⁴³ *Anilam amṛtam.*

die we vergeten zijn. Dit komt, omdat we verblijven in de actie en zijn vruchten, in plaats van te leven in de ziel en de stroom van actie van erachter te bekijken. De Heer, de ware Wil, staat terug van de acties en is daarom hun heer en er niet door gebonden.

De Upanishad roep plechtig de Wil aan om te herinneren, wat gedaan is, om zo het worden te bevatten en er bewust van te zijn, om zo een vermogen te worden van kennis en zelf-bezit en niet alleen een vermogen van aandrang en zelf-formulering. Het zal zo steeds meer de ware Wil benaderen en presideren over de coördinatie van de successieve levens met een bewuste controle. In plaats van van leven naar leven gedragen te worden over een gebogen pad, zoals bij winden, zal het in staat zijn om steeds rechter te gaan in een geordende serie, leven met leven verbinden met een toenemende kracht van kennis en richting, totdat het de volledig bewuste Wil wordt, die beweegt met een verlichting op het rechte pad naar de onsterfelijke gelukzaligheid. De mentale wil, *kratu*, wordt, wat het heden alleen vertegenwoordigt, de goddelijke Wil, Agni.

WIL EN KENNIS

De essentie van de goddelijke Wil is, dat erin Bewustzijn, Energie, Kennis en Kracht één zijn. Het kent alle manifestaties, alles, dat geboorte neemt in de werelden. Het is Jataveda's, dat wat de juiste kennis heeft van alle geboorten. Het kent hen in de wet van hun wezen, in hun relatie met andere geboorten, in hun doel en methode, in hun proces en doel, in hun eenheid met allen en hun verschil van allen. Deze goddelijke Wil begeleidt het universum; het is een met alle dingen, die het combineert en zijn wezen, zijn kennis, zijn actie zijn onscheidbaar van elkaar. Wat het is, weet het; wat het weet, doet het en wordt het.

Maar zo gauw als het egoïstische bewustzijn tevoorschijn komt en tussenbeide komt, is er een verstoring, een verdeling, een valse actie. De Wil wordt een aandrang, die onwetend is over zijn heimelijke motief en doel, kennis wordt een dubieuze en gedeeltelijke straal, die niet in bezit is van de wil, de daad en het resultaat, maar alleen streeft om hen te bezitten en informeren. Dit komt, omdat we niet in bezit zijn van ons zelf,⁴⁴ ons ware wezen, maar alleen van het ego. Wat we zijn, weten we niet; wat we weten, kunnen we niet effectueren. Want kennis is werkelijk en actie in harmonie met de ware kennis alleen, wanneer zij natuurlijk voortkomen uit de bewuste, verlichte en zelf-bezittende ziel, waarin zijn, kennis en actie een beweging zijn.

OVERGAVE AAN DE GODDELIJKE WIL

Dit is de verandering, die gebeurt, wanneer, terwijl de mentale wil steeds meer de goddelijke benadert, de Agni in ons naar buiten brandt. Het is die toenemende kennis en kracht, die ons uiteindelijk draagt naar het rechte of goede pad uit de kromheid. De goddelijke Wil, één met de goddelijke kennis, leidt ons naar gelukzaligheid, naar de toestand van Onsterfelijkheid. Dat alles behoort bij de afwijkingen van het ego, alles, dat ons verduistert en aandringt

⁴⁴ *Ātmavān*.

en ons trekt naar dit of dat valse pad met zijn valse verlokkingen en struikelingen worden erdoor van ons weggezet. Deze dingen vallen weg van de vergoddelijkte Wil en houden op om onderdak te vinden in ons bewustzijn.

Daarom is het teken van de juiste actie de toenemende en uiteindelijk de volledige onderwerping van het individu aan de goddelijke Wil, die de verlichting van Surya in hem openbaart. Ofschoon geopenbaard in zijn bewustzijn, is deze Wil niet individueel. Het is de wil van de Purusha, die in alle dingen is en het transcendeert. Het is de wil van de Heer.

Kennis van de Heer als de Ene in het volledig zelf-bewuste wezen, onderwerping aan de Heer als de universele en transcendente in de volledig zelf-bewuste actie, zijn de twee sleutels van de goddelijke poorten, de poorten van Onsterfelijkheid.

En de natuur van de twee verenigd is een verlichte Devotie, die God accepteert, ernaar aspireert en vervult in het menselijke bestaan.

CONCLUSIE

Aldus laat de vierde beweging psychologisch het dubbele proces zien van die verwerving van Onsterfelijkheid, die het onderwerp is van de derde beweging, de toestand van zaligheid en waarheid vanbinnen en de werelden van Licht na de dood, die culminerend in de identiteit van de zelf-verlichte Ene. Tegelijkertijd specificeert het onder de bedekking van de Vedische symbolen het proces van die zelf-kennis en het identificeren met het Zelf en al zijn wordingen, dat het onderwerp is van de tweede beweging en van die bevrijde actie in de verklaring, waarvan de eerste culmineert. Het is dus een nabij passende en voltooiing van de Upanishad.

Conclusie en Samenvatting

DE ISHA Upanishad is een van de oudere van de Vedantische geschriften in stijl, substantie en versificatie, volgend op de Chhandogya, Brihadaranyaka en misschien op de Taittiriya en Aitareya, maar zeker de meest antieke van de bestaande metrische Upanishads. Upanishadisch denken valt natuurlijk in twee grote perioden; in een, de vroegere, wordt het nog dicht bij de Vedische wortels gehouden, reflecteerde het oude psychologische systeem van de Vedische Rishi's en behielden, wat hun spirituele pragmatisme genoemd zou kunnen worden; in de andere en latere, waarin de vorm en het denken moderner werden en onafhankelijk van vroegere symbolen en oorsprongen, enige van de principale elementen van het Vedische denken en psychologie beginnen weggelaten te worden of hun voorgaande connotatie te verliezen en de fundaties van de latere ascetische en anti-pragmatische Vedanta beginnen te verdwijnen. De Isha behoort tot de vroegere van de Vedische groep. Het staat al oog in oog met het probleem van verzoenen van het menselijke leven en de menselijke activiteit met het Monistische standpunt en zijn grote oplossing van de moeilijkheid is een van de meest interessante passages van de Vedantische literatuur. Het is de enige Upanishad, die bijna onoverkomelijke moeilijkheden bood aan het extreme illusionisme en anti-pragmatisme van Shankaracharya en het werd zelfs om deze reden door een van zijn grootste volgelingen geschrapt uit de lijst van auteurs van Upanishads.

HET PRINCIPE VAN DE UPANISHAD

Het principe, dat het helemaal volgt, is de compromisloze verzoening van de compromisloze extremen. Later denken nam een serie termen, --- de Wereld, Genieting, Actie, de Velen, Geboorte, de Onwetendheid, --- en gaf hen steeds meer een secundaire positie, en verhief de tegengestelde serie, God, Verzaking, Stilte, de Ene, Ophouden van Geboorte, de Kennis, totdat deze trend van denken culmineerde in Illusionisme en het idee van bestaan in de wereld als een valstrik en een betekenisloze last, die onverklaarbaar opgelegd wordt aan de ziel door zichzelf, die zo gauw mogelijk opzij geworpen moet worden. Het eindigde in een gewelddadig doorsnijden van de knoop van het grote enigma. De Upanishad probeert in plaats daarvan greep te krijgen op de extreme einden van de knopen, hen los te maken en hen naast elkaar te plaatsen in een bevrijding, die tegelijkertijd een juiste plaatsing en relatie zal zijn. Het zal niet kwalificeren of zich ten onrecht onderwerpen aan een van de extremen, ofschoon het een afhankelijkheid herkent van de een aan de ander. Verzaking moet naar het extreme gaan, maar ook de genieting moet gelijkelijk integraal zijn; Actie moet compleet zijn en zonder tegenzin, maar ook de vrijheid van de ziel van zijn werken moet absoluut zijn; opperste en absolute Eenheid is het doel, maar deze absoluutheid moet tot zijn hoogste term gebracht worden, door het erin de hele oneindige veelvuldigheid van dingen op te nemen.

Deze scrupule is zo groot in de Upanishad, dat wanneer het Leven zich zo in de formule “Doordat de Onwetendheid over de dood gekruist is door de Kennis, geniet men Onsterfelijkheid” uitgedrukt heeft, dat het Leven in de wereld uitgedrukt kunnen worden als een voorlopig naar een bestaan verderop, het onmiddellijk de balans herstelt door de orde om te keren in de parallelle formule “Door oplossing over de dood te kruisen door geboorte, geniet men Onsterfelijkheid”, en zo het leven zelf het gebied te maken van het onsterfelijke bestaan, wat het doel is en aspiratie van alle leven. In deze conclusie stemt het in met het vroege Vedische denken, dat geloofde, dat alle werelden en het bestaan en het niet-bestaan en de dood en het leven en de sterfelijkheid hier was in het belichaamde menselijke wezen, daar ontwikkelend, daar realiseerbaar en in bezit te zijn en te genieten, niet afhankelijk voor noch verwerving, noch voor genieting van de verzaking van het leven en het lichamelijke bestaan. Dit denken is nooit helemaal weggegaan uit de Indiase filosofie, maar is secundair geworden en een zijkant toelating, die niet sterk genoeg is om serieus de toenemende bewering te kwalificeren van de vernietiging van het wereldse bestaan als de conditie van onze vrijheid en ons enkele wijze en waardige doel.

DE TEGENGESTELDEN

De paren van tegenstellingen, die successief opgenomen worden door de Upanishad en opgelost, zijn in orde van hun successie:

1. De Bewuste Heer en de fenomenale Natuur.
2. Verzaking en Genieting.
3. Actie in de Natuur en Vrijheid in de Ziel.
4. De Ene stabiele Brahman en de veelvuldige Beweging.
5. Zijn en Worden.
6. De Actieve Heer en de gelijkmoedige Akshara Brahman.
7. Vidya en Avidya.
8. Geboorte en Niet-Geboorte.
9. Werken en Kennis.

Deze onenigheden worden zo successievelijk opgelost:

GOD EN NATUUR

1. De fenomenale Natuur is een beweging van de bewuste Heer. Het object van de beweging is vormen creëren van Zijn bewustzijn in beweging, waarin Hij als de ene Ziel in veel lichamen zijn bewoning op kan nemen en de veelvuldigheid genieten en de beweging met al hun relaties.⁴⁵

GENIETING EN VERZAKING

2. Werkelijke integrale genieting van al deze beweging en veelvuldigheid in zijn waarheid en in zijn oneindigheid hangt af van een absolute verzaking van het principe van verlangen, dat gebaseerd is op het principe van egoïsme en

⁴⁵ Dit is ook de kijk van de Gita en algemeen geaccepteerd.

niet op een verzaking van het wereldbestaan.⁴⁶ Deze oplossing hangt af van het idee, dat verlangen alleen een egoïstische en vitale deformatie is van de goddelijke Ananda of heerlijkheid van zijn, waaruit de wereld geboren is; door uitroeiing van het ego en het verlangen wordt Ananda weer het bewuste principe van bestaan. Deze vervanging is de essentie van de verandering van het leven in de dood naar leven in onsterfelijkheid. De genieting van de oneindige heerlijkheid van bestaan, die vrij is van het ego, gebaseerd op eenheid van allen in de Heer, is, wat bedoeld wordt door de genieting van Onsterfelijkheid.

ACTIE EN VRIJHEID

3. Acties zijn niet inconsequent met de ziel's vrijheid. De mens wordt niet gebonden door werken, maar lijkt alleen gebonden te zijn. Hij moet het bewustzijn herstellen van zijn onvervreemdbare vrijheid door het bewustzijn te herstellen van eenheid in de Heer, eenheid in zichzelf, eenheid met al het bestaan.⁴⁷ Wanneer dit gedaan is, kunnen leven en werken geaccepteerd worden en zouden geaccepteerd moeten worden in hun volheid; want de manifestatie van de Heer in leven en werken is de wet van ons wezen en het object van ons wereldbestaan.

DE STILTE EN DE BEWEGING

4. Wat dan over de Stilte van het Allerhoogste Wezen en hoe is hardnekkigheid in de Beweging verenigbaar met die Stilte, die algemeen erkend is als een essentiële conditie van de allerhoogste Zaligheid?

De Stilte en de Beweging zijn gelijkelijk één Brahman en de onderscheiding, die tussen hen getrokken wordt, is alleen een fenomeen van ons bewustzijn. Zo is het met het idee van ruimte en tijd, het verre en het nabije, het subjectieve en het objectieve, het interne en het externe, mijzelf en anderen, het ene en de velen. Brahman, het werkelijke bestaan, is al deze dingen voor ons bewustzijn, maar het is zelf onuitsprekelijk superieur aan al dergelijke praktische onderscheidingen. De Beweging is een fenomeen van de Stilte, de Stilte zelf zou opgevat worden als een Beweging, die te snel is voor de goden, dat wil zeggen, voor onze verscheidene functies van bewustzijn om zijn werkelijke natuur te volgen. Maar het is geen vormelijke, materiële, ruimtelijke, tijdelijke beweging, alleen een beweging in bewustzijn. Kennis ziet het allemaal als één, Onwetendheid verdeelt het en creëert tegenstellingen, waar er geen tegenstelling is, maar eenvoudig relaties van een bewustzijn in zichzelf. Het ego in het lichaam zegt, "Ik ben vanbinnen, al het andere is buiten; en in wat buiten is, is dit dichtbij me in Ruimte en Tijd en dat is ver." Dit alles is waar in de huidige relatie; maar in essentie is alles een

⁴⁶ Dit is weer het centrale standpunt van de Gita, die echter ook de verzaking van het wereldbestaan toelaat. De algemene trend van het Vedantische denken zou de verzaking accepteren van verlangen en egoïsme als het essentiële, maar zou vasthouden, dat verzaking van egoïsme de verzaking betekent van wereldbestaan, want het ziet verlangen en geen Ananda als de oorzaak van wereldbestaan.

⁴⁷ Deze waarheid zou weer algemeen toegelaten worden, maar niet de conclusie, die eruit getrokken wordt.

ondeelbare beweging van Brahman, dat geen materiële beweging is, maar een manier van dingen zien in het ene bewustzijn.

ZIJN EN WORDEN

5. Alles hangt af van wat we zien, hoe we naar het bestaan kijken in onze ziel's kijk op dingen. Zijn en Worden, Een en Velen zijn beide waar en beide hetzelfde ding: Zijn is een, Wordingen zijn Velen; maar dit betekent eenvoudig, dat alle Wordingen een Wezen zijn, die Zichzelf gevarieerd plaatst in de fenomenale beweging van Zijn bewustzijn. We moeten het Ene Wezen zien, maar we hoeven niet op te houden om de vele Wordingen te zien, want zij bestaan en zijn besloten in Brahman's kijk op Zichzelf. We moeten alleen zien met kennis en niet met onwetendheid. We moeten ons ware zelf realiseren als de ene onveranderlijke, ondeelbare Brahman. We moeten alle wordingen zien als ontwikkelingen van de beweging in ons ware zelf en dit zelf als een, die alle lichamen bewoont en niet alleen ons lichaam. We moeten bewust in de relaties met de wereld zijn, wat we werkelijk zijn, --- dit ene zelf, dat alles wordt, dat we observeren. Alle bewegingen, alle energieën, alle vormen, alle gebeurtenissen moeten we zien als die van het ons ene en werkelijke zelf in vele bestaansvormen, als het spel van de Wil en Kennis en Heerlijkheid van de Heer in zijn Wereldbestaan.

We zullen dan bevrijd zijn van egoïsme en verlangen en het besef van gescheiden bestaan en daarom van alle verdriet en misleiden en krimpen; want al het verdriet wordt geboren uit het krimpen van het ego van de contacten van het bestaan, zijn besef van angst, zwakheid, wens, afkeer, enz.; en dit wordt geboren uit de misleiding van het gescheiden bestaan, het besef van mijn gescheiden ego zijn, dat blootgesteld wordt aan al deze contacten van zoveel, dat niet mijzelf is. Raak dit kwijt, zie eenheid overal, wees de Ene, die Zichzelf manifesteert in alle schepselen; het ego zal verdwijnen; verlangen, dat geboren is uit het besef van niet dit zijn, niet dat hebben, zal verdwijnen; de vrije onvervreembare heerlijkheid van de Ene in Zijn eigen bestaan zal de plaats innemen van verlangen en zijn bevredigingen en ontevredenheid.⁴⁸ Onsterfelijkheid zal de jouwe zijn, de dood, die geboren is uit verdeling, zal te boven gekomen worden.

DE ACTIEVE EN PASSIVE BRAHMAN

6. De Passieve en de Actieve Brahman zijn eenvoudig twee aspecten van het ene Zelf, de ene Brahman, die de Heer is. Hij is overal gegaan in de beweging. Hij onderhoudt Zichzelf vrij van alle modificaties in Zijn passieve bestaan. De passiviteit is de basis van de actie en bestaat in de actie; het is Zijn vrijheid van alles, wat Hij doet en wordt en in alles, dat Hij doet en wordt. Dit zijn de positieve en negatieve polen van een ondeelbaar bewustzijn. We omarmen beide in één stilte en één beweging, onscheidbaar van elkaar, afhankelijk van elkaar. De stilte bestaat relatief aan de beweging, de beweging aan de stilte. Hij is voorbij beide. Dit is een verschillend

⁴⁸ In de gewone kijk zou dit alles toegelaten worden, maar de praktische mogelijkheid om deze toestand van bewustzijn en de geboorte in de wereld samen te onderhouden zou getwijfeld worden.

gezichtspunt van dat van de identiteit van de Beweging en de Stilte, die een zijn in werkelijkheid; het drukt eerder hun relatie uit in ons bewustzijn, wanneer zij eenmaal toegelaten zijn als een praktische noodzaak van dat bewustzijn. Het ligt voor de hand, dat we ook door een te worden met de Heer zouden delen in dit tweeledige bewuste bestaan.⁴⁹

VIDYA EN AVIDYA

7. De kennis van de Ene en de kennis van de Velen zijn een resultaat van de beweging van het ene bewustzijn, dat alle dingen ziet als de Ene in hun Waarheidsidee, maar hen differentieert in hun geestesgesteldheid en vormend worden. Wanneer het denkvermogen (Manishi) zichzelf absorbeert in God als het vormend worden (Paribhu) en zichzelf afscheidt van God in het ware Idee (Kavi), dan verliest het Vidya, de kennis van de Ene, en heeft alleen kennis van de Velen, die niet langer helemaal kennis wordt, maar onwetendheid, Avidya. Dit is de oorzaak van het gescheiden egobesef.

Avidya wordt geaccepteerd door de Heer in het denkvermogen (Manishi) om individuele relaties te ontwikkelen tot hun hoogste in alle mogelijkheden van verdeling en hun consequenties en om dan door deze individuele relaties individueel terug te komen naar de kennis van de Ene in allen. Die kennis is de hele tijd niet opgeheven gebleven in het bewustzijn van de ware ziener of Kavi. Deze ziener in onszelf staat terug van de mentale denker; de laatste, die zo gescheiden is, moet de dood en de verdeling veroveren door een ontwikkelende ervaring als de individuele Inwoner en om uiteindelijk door de herenigde kennis van de Ene en de Velen de toestand van Onsterfelijkheid te herstellen. Dit is de passende koers en niet onszelf ofwel exclusief toe te wijden aan het leven van Avidya of het volledig weigeren voor de bewegingsloze absorptie in de Ene.

GEBOORTE EN NIET-GEBOORTE

8. De reden voor deze dubbele beweging van de Denker is, dat we bedoeld zijn om onsterfelijkheid te realiseren in de Geboorte. Het zelf is uniform en sterft niet en bezit in zichzelf altijd onsterfelijkheid. Het hoeft niet neer te dalen in Avidya en Geboorte om de onsterfelijkheid te krijgen van Niet-Geboorte; want het bezit het altijd. Het daalt neer om het te realiseren en te bezitten als de individuele Brahman in het spel van het wereldbestaan. Het accepteert Geboorte en Dood, neemt het ego aan en realiseert dan door het oplossen van het ego of door het herstel van eenheid, zichzelf als de Heer, de Ene, en Geboorte als alleen een worden van de Heer in het mentale en vormende wezen; dit worden wordt nu bestuurd door het ware zicht van de Ziener en als dit eenmaal gedaan is, is worden niet langer tegenstrijdig met het Wezen, geboorte wordt een middel en geen obstakel voor de genieting van onsterfelijkheid door de heer van deze vormelijke bewoning.⁵⁰ Dit is onze

⁴⁹ In de gewone kijk kan de Jiva niet in beide tegelijkertijd bestaan; zijn oplossing is in de Stilte en niet in de eenheid met de Heer in de actie en de passiviteit.

⁵⁰ Dit is het struikelblok voor de gewone filosofieën, die doordrenkt zijn met het idee van het illusoire van de wereld, zelfs, wanneer zij niet de hele weg krijgen met de Mayavada. Geboorte, zouden zij zeggen, is een spel van onwetendheid, het kan niet bestaan samen met de volledige kennis.

passende koers en niet voor altijd blijven in de ketting van geboorte en dood, noch te vluchten van geboorte in een zuiver niet-worden. De binding bestaat niet uit de fysieke daad van worden, maar in de hardnekkigheid van het onwetende besef van het gescheiden ego. Het Denkvermogen creëert de ketting en niet het lichaam.

WERKEN EN KENNIS

9. De tegenstelling tussen werken en kennis bestaat, zolang als werken en kennis alleen van het egoïstische mentale karakter zijn. Mentale kennis is geen ware kennis; ware kennis is gebaseerd op het ware zicht, het zicht van de Ziener, van Surya, van de Kavi. Mentaal denken is geen kennis, het is een gouden deksel, dat geplaatst is over het gezicht van de Waarheid, het Zicht, het goddelijke Idee, het Waarheid-Bewustzijn. Wanneer dat verwijderd wordt, vervangt zicht mentaal denken, het alles omarmende waarheid-idee, Mahas, Veda, Dristhi, vervangt de fragmentarische mentale activiteit. Ware Buddhi (Vijnana) verschijnt uit de verdreven actie van de Buddhi, dat alles is, dat mogelijk is op de basis van het zintuig-denkvermogen, de Manas. Vijnana leidt ons naar ware kennis (Jnana), zuiver bewustzijn (Chit). Daar realiseren we onze totale identiteit met de Heer in allen aan juist de wortels van ons wezen.

Maar in Chit zijn Wil en Ziel één. Daarom worden in Vijnana of waarheid-idee, dat, wat lumineus uit Chit, Wil en Zicht komt, ook gecombineerd en niet langer zoals in het denkvermogen gescheiden van elkaar. Daarom wordt onze wil, wanneer we het zicht en leven in het waarheidsbewustzijn hebben, de spontane wet van de waarheid in ons en leidt, al zijn daden kennend en hun zin en objectief, recht naar het menselijke doel, dat altijd de genieting was van Ananda, de Heer's heerlijkheid in zelf-zijn, de staat van Onsterfelijkheid. In onze daden worden we ook een met alle wezens en ons leven wordt een vertegenwoordiging van eenheid, waarheid en goddelijke vreugde en gaat niet langer voort op het gebogen pad van egoïsme, vol verdeling, dwaling en struikeling. In één woord, we komen tot het object van ons bestaan, om in zichzelf, ofwel op aarde in een aards lichaam en tegen de weerstand van de Materie of in de werelden verderop de glorie van het goddelijke Leven en het goddelijke Wezen te manifesteren of er voorbij alle werelden binnen te gaan.